

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

TFEV

Contactpersoon

██████████
██████████

5.1.2e

Datum

19 september 2019

verslag

Taskforce Economische Veiligheid

Omschrijving
Vergaderdatum en -tijd
Vergaderplaats
Aanwezig

Taskforce Economische Veiligheid
18 september 2019, 13:30-15:00 uur
NCTV

██████████ (DEF), ██████████ (NCTV), ██████████ (FIN), ██████████
(BHOS), ██████████ (AIVD), ██████████ (MIVD), ██████████ (EZX),
██████████ (EZX), ██████████ (BZK), ██████████
(NCTV), ██████████ (NCTV)

5.1.2e

Afwezig

██████████ (NP), ██████████ (RWS), ██████████ (AZ)

1. Opening en mededelingen

██████████ licht toe dat zij deze vergadering ██████████ vervangt vanwege de gebeurtenissen in Amsterdam.

5.1.2e

2. Vaststellen verslag 11-07-2019

Het verslag van 11-07 wordt vastgesteld met de volgende wijzingen:

- p. 1: 'EZK geeft aan dat alle moties passen binnen het voorgenomen besluit en oplosbaar zijn de AMvB' wordt aangepast naar '..... bijna alle moties passen.... (m.u.v. motie van den Berg over eisen aan bij 5G betrokken bedrijven en aan de aandeelhouders van bij 5G betrokken bedrijven – deze wordt deels opgepakt binnen de WOZT).’ ██████████ geeft dat soms moeilijk in kaart te brengen is. Bijvoorbeeld bij beurs genoteerde bedrijven waarbij de aandelen in handen zijn van verschillende mogelijk wisselende partijen omdat deze verhandeld worden.
- p. 3: 'Ministeriele aanwijzing' moet zijn 'ministeriele regeling'.

5.1.2e

Volgende TFEV wordt een update gegeven over Kaspersky.

3. AMvB: inhoudelijke behandeling

Bijlage 2. Concept besluit veiligheid en integriteit telecommunicatie

De volgende inhoudelijke opmerkingen worden gegeven op de AMvB:

- De AMvB geeft de minister van EZK een ruime bevoegdheid; dit kan voor onzekerheid zorgen bij de partijen waarop deze betrekking heeft. Mogelijk is dat ook een constatering van de Raad van State.
- In de AMvB worden de WOZT-criteria genoemd. Deze criteria zijn nog niet daadwerkelijk vastgesteld, het wetsvoorstel ligt nog voor. In hoeverre is het verstandig om deze ook in de AMvB op te nemen?

- Bij de formulering van de criteria moet rekening worden gehouden met de diplomatieke context; het woord 'intentie' ziet BHOS graag anders.
- Aansluiten bij het EU proces (eind december toolbox en afstemmen met likeminded landen) heeft vanuit BHOS de voorkeur. Dit zou betekenen dat het communiceren naar buiten tot half januari moet worden gerekt. Onzekerheid bij telecomoperators kan mogelijk worden ondervangen door hen vertrouwelijk te informeren.

- [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

5.1.2i

[REDACTED] geeft aan dat het voor EZK van belang is om aan te sluiten bij de WOZT-criteria. De WOZT-criteria zijn breder en toekomstbestendiger dan andere (bijv. C2000-) criteria. De WOZT-criteria sluiten de C2000-criteria in. [REDACTED]

5.1.2e

[REDACTED] erkent dat de criteria wel meer open zijn. Met betrekking tot het woord 'intentie' wordt aangegeven dat indien BHOS een passender voorstel heeft, dit wordt overgenomen (**actie BHOS**).

5.1.2e

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

5.1.2e

5.1.2i

Afgesproken wordt dat EZK en FIN dit punt uitzoeken voor de ACEV (**actie FIN en EZK**).

[REDACTED] vraagt op welke partijen de beschikking van toepassing is. [REDACTED]
[REDACTED] geeft hier een toelichting op.

5.1.2e

Overige aanwezigen hebben geen opmerkingen op de concept AMvB.

4. Bespreken proces informeren Kamer en planning

Bijlage 3. Pakket juridische producten en planning

[REDACTED] licht dit punt toe en geeft aan dat er nog wat punten worden uitgezocht, onder andere wat er openbaar kan worden gedeeld en wat vertrouwelijk moet/kan worden gedeeld. TFEV leden geven de volgende opmerkingen:

5.1.2e

- [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
- [REDACTED]
[REDACTED]
- [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

5.2.1

Datum
19 september 2019

_____ geeft aan dat _____ EZK & JenV breed gaan sonderen bij de Kamer (**actie EZK & JenV**). Er wordt gestreefd naar meer duidelijkheid hierover voor de ACEV. Indien noodzakelijk wordt het nog een keer behandeld in een TFEV. Daarnaast wordt er een tussentijdse woordvoeringslijn opgesteld voor als er vragen komen vanuit de Kamer (**actie EZK & JenV**).

5.1.2e

4. Parlementair

_____ geeft aan dat het BNC-fiche dat is opgesteld nav de mededeling van de Europese Commissie inzake cybersecurity van 5G netwerken op 1 juli jl. is aangeboden aan de Tweede Kamer. Het BNC fiche is 3 oktober a.s. geagendeerd in het AO JBZ.

5.1.2e

_____ geeft aan dat op 30 september een notaoverleg is over de beleidsnotitie Nederland-China. Indien er vragen komen over 5G zal worden verwezen naar EZK en JenV.

5.1.2e

5. Internationaal

_____ geeft aan dat vanuit _____ het de voorkeur heeft om het communiceren over de Nederlandse maatregelen in lijn te brengen met de timing van het EU-traject zodat er een gezamenlijke Europese lijn kan worden neergezet. Vanuit het EU-traject wordt eind december de toolbox met mitigerende maatregelen bekend gemaakt.

5.1.2e
5.1.2i

_____ vraagt in hoeverre de likeminded landen - en Nederland an sich - op één lijn zitten m.b.t. de toolbox en hoe concreet de toolbox is. _____ vraagt zich af of het verstandig is om onze eigen communicatie af te laten hangen van de toolbox; zijn we zeker van de timing eind december? _____ geeft aan dat we niet onze eigen communicatie willen ophangen aan het EU-traject maar dat we, door de communicatie vanuit EU eerst voor te laten gaan en daarbij zoveel mogelijk aan te sluiten, het duidelijk is dat de Nederlandse aanpak in een breder Europees kader past. De vragen van _____ en _____ worden uitgezocht (**actie BHOS**).

5.1.2e

5.1.2e

6. Rondvraag en w.v.t.t.k.

Er wordt gesproken over het bericht dat Huawei haar 5G technologie verkoopt.

5.1.2e
5.1.2f

_____ vraagt naar de relatie tussen de TFEV en groep 16 van de brede maatschappelijke heroverwegingen (Publieke belangen en concurrentiekracht in een open economie). Binnen deze groep wordt o.a. economische veiligheid behandeld. Dit wordt volgende TFEV besproken (**actie NCTV**). Ook geeft hij aan dat de 5G discussie mogelijk ook in de NAVO gaat worden besproken. Begin december is er een self-assessment over supply chain risks.

5.1.2e

_____ geeft aan dat NCTV regelmatig wordt benaderd door _____ om in gesprek te gaan. NCTV stemt de reactie richting _____ af met EZK. Indien andere departementen worden benaderd door _____ wordt afgesproken dit binnen TFEV af te stemmen.

5.1.2e
5.1.2i

Actielijst

Datum
19 september 2019

Wat	Wie
Voorstel m.b.t. 'intentie' AMvB	BHOS
	FIN & EZK
Politiek breed sonderen inz. behoefte m.b.t. betrokkenheid over voortgang maatregelen	EZK & JenV
Opstellen tussentijdse woordvoeringslijn bij vragen over voortgang maatregelen	EZK & JenV
Toolbox: inhoud en timing + in hoeverre zitten we op één lijn qua maatregelen met andere likeminded landen	BHOS
Relatie TFEV & groep 16 brede maatschappelijke heroverwegingen agenderen voor volgende TFEV	NCTV

5.2.1i

Vergaderschema Task Force

DATUM	TIJDSTIP
05-11-2019	15:00-17:00
09-01-2020	10:00-12:00

Contactpersoon

[REDACTED]
[REDACTED]

5.1.2e

Datum

15 november 2019

Bijlagen

2

verslag

Taskforce Economische Veiligheid

Omschrijving
Vergaderdatum en -tijd
Vergaderplaats
Aanwezig

Taskforce Economische Veiligheid
5 november 2019, 15:00-17:00 uur
NCTV

[REDACTED] (NCTV), [REDACTED] (NP), [REDACTED] (BZ),
[REDACTED] (DEF), [REDACTED] (EZK), [REDACTED] (FIN), [REDACTED]
(NCTV), [REDACTED] (MIVD), [REDACTED] (AIVD), [REDACTED] (EZK),
[REDACTED] (BZK), [REDACTED] (NCTV)

5.1.2e

1. Opening en mededelingen

- [REDACTED] geeft aan dat er een brief naar de telecomaanhouders is verstuurd waarin de zaken zijn vastgelegd die op 2 juli met hen vertrouwelijk zijn besproken. Dit op verzoek van de telecomaanhouders.
- [REDACTED] geeft aan dat [REDACTED] regelmatig op bezoek komen om te praten, o.a. over [REDACTED]. Hij stelt voor beter inzichtelijk te maken welke gesprekken worden gevoerd en deze interdepartementaal af te stemmen (**actie BZ**). [REDACTED] voegt toe dat we ook moeten bepalen hoe we deze gesprekken inhoudelijk aanvielen ([REDACTED]).
- [REDACTED] geeft aan dat er een extra Taskforce wordt ingepland op 18 december omdat de ministeriele regeling en structurele samenwerking nog verder uitgewerkt moeten worden. De Taskforce van 9 januari wordt verplaatst naar een later moment.

5.1.2e

5.1.2e + 5.1.2a

5.1.2a

5.1.2e

5.1.2a

5.1.2e

2. Vaststellen verslag TFEV 18-09-2019

Het verslag van 18 september wordt vastgesteld.

3. Voortgang AMvB, MR en beschikkingen (bijlage 1)

[REDACTED] geeft een toelichting. Toevoegingen op sheets:

5.1.2e

Amvb:

Afgelopen donderdag heeft de RvS een positief advies gestuurd over de amvb. De Raad heeft daarbij 2 opmerkingen (i.v.m. vertrouwelijkheid advies RvS niet opgenomen in verslag).

Binnenkort wordt gesproken met StasEZK over het advies van de RvS evenals de communicatie richting de TK.

Er wordt geconcludeerd dat er in dit geval een aantal zaken relevant zijn:
(1) de frequentieverdeling (en de duidelijkheid die moet worden gegeven aan de telecomaانبieders)

(2) de [redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]

5.1.1b

Maatregel 1: Ministeriele regeling

Er wordt bij de ministeriële regeling gewerkt met functionele eisen, geen vinklijstje. [redacted] vraagt wie hierop toezicht houdt en of deze functionele eisen werkbaar zijn voor telecomaانبieders. [redacted] geeft aan dat AT toezicht gaat houden en dat er wordt afgestemd met de telecomaانبieders over de functionele eisen. Omdat deze regeling onder EU-regelgeving valt is er een notificatieplicht; daarna wordt de regeling gepubliceerd in de Staatscourant.

5.1.2e

5.1.2e

Er wordt toegewerkt naar een concept regeling in december. [redacted] geeft aan dat de timing erg krap is. Dat wordt onderkend door [redacted]. Op basis van het dan voorliggende concept kan worden beoordeeld in hoeverre deze kan worden gefinaliseerd. Indien noodzakelijk kunnen punten die nog uitwerking vragen in een latere update van de regeling kunnen worden meegenomen.

5.1.2e

5.1.2e

Er wordt afgesproken in de TFEV van 18 december terug te komen op de scope: Op wie is de regeling van toepassing? EZK zoekt ook uit wat precies wordt bedoeld met het beheersdomein 'threat hunting capability' n.a.v. een vraag van [redacted] (**actie EZK**).

5.1.2e

Maatregel 2: Beschikkingen

De landsadvocaat en economen zijn ingeschakeld om de beschikkingen en het nadeelcompensatiekader op te helpen stellen.

De beschikkingen worden aan de telecomaانبieders verzonden (zijn niet openbaar). [redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]

5.1.1b

[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]

5.1.2i

Datum
15 november 2019

Voorlopige planning

Datum	Wat
December 2019	EU toolbox en raadsconclusies
December/Januari 2020	Publicatie amvb staatscourant
Januari 2020	Ministeriele regeling in concept
Februari 2020	Concept beschikkingen en nadeelcompensatiekader
Februari 2020	Inschrijvingsprocedure veiling
April 2020	Verzending beschikkingen
Mei 2020	Start frequentieveiling

4. Voortgang Structurele samenwerking (zie bijlage 2)

licht de structurele samenwerking toe aan de hand van het schema. De samenwerking wordt momenteel uitgewerkt door AT, NCSC, AIVD, MIVD, NCTV en EZK. De werkwijze die eerder is gevolgd door de Taskforce (met o.a. technische en impact werkgroep) wordt hierbij geformaliseerd. Er is momenteel overleg met de telecomaانبieders over deze samenwerking.

5.1.2e

[REDACTED]

5.1.2f

In de volgende Taskforce wordt de vitaal-brede structurele samenwerking verkend.

[REDACTED]

5.1.2f

5. Internationaal

geeft een toelichting op de stand van zaken van het 5G EU-traject. Afgelopen maart heeft de EC de aanbeveling *Cybersecurity of 5G networks* gepubliceerd. Dit heeft geresulteerd in een EU brede risicoanalyse (9 oktober gepubliceerd – de Kamer is 18 oktober geïnformeerd) en er wordt momenteel gewerkt aan een toolbox en raadsconclusies. De toolbox omvat technische en niet-technische beveiligingsmaatregelen die lidstaten kunnen nemen om hun telecomnetwerken te beschermen. Er is niet gekeken naar economische en diplomatieke aspecten. Publicatie van de toolbox is voorzien eind december. geeft aan dat hij verwacht dat er een mogelijk discussie kan ontstaan over het formuleren van maatregelen m.b.t. vertrouwde leveranciers.

5.1.2e

5.1.2e

5.2.1 + 5.1.2i

De raadsconclusies worden geagendeerd en naar verwachting aangenomen in de Telecomraad op 3 december a.s.

Er worden momenteel 5G werkbezoeken georganiseerd aan [REDACTED] om o.a. het gezamenlijk optreden via de raadsconclusies en de toolbox te versterken en beter zicht te krijgen op de maatregelen die deze landen treffen. [REDACTED] vraagt naar het besluit van Duitsland. [REDACTED] geeft aan dat besluitvorming nog loopt. [REDACTED] vraagt welke landen uitgaan van niet-vertrouwde leveranciers. [REDACTED] noemt [REDACTED]. [REDACTED].

Datum
15 november 2019 5.1.2a

5.1.2e x4

5.1.2a

5.1.2a

6. Parlementair

[REDACTED] geeft aan dat op 14 november het AO Nationale Veiligheid plaatsvindt. De brief van minister Grapperhaus aan de TK over het advies van de AIVD en MIVD staat hier geagendeerd.

5.1.2e

7. Rondvraag en w.v.t.t.k

[REDACTED] en [REDACTED] geven aan dit op te pakken en hier volgende keer op terug te komen (**actie AIVD en MIVD**).

5.1.2e + 5.1.1b

5.1.2e x2

[REDACTED] geeft een korte toelichting op Kaspersky. In mei 2018 is er een brief aan de Kamer gestuurd over de voorzorgsmaatregelen ten aanzien van het uitfasen van Kaspersky antivirussoftware. In juli jl. is gereageerd op zowel een verzoek van de Kamer als Kaspersky inzake de heroverweging (de conceptbrieven zijn gedeeld in de Taskforce van 11 juli). Hierop heeft Kaspersky opnieuw om heroverweging verzocht, waarop in september is gereageerd dat hiertoe geen aanleiding is.

5.1.2e

Ook loopt er een uitvraag vanuit minBZK welke antivirussoftware bij de Rijksoverheid wordt gebruikt.

[REDACTED] geeft aan dat er in oktober een cyberspionagepoging is geconstateerd in het netwerk van een groot antivirusbedrijf. Het NCSC heeft daarop haar doelgroepen geïnformeerd en geadviseerd om een risico-afweging te maken indien zij hiervan gebruikmaken van. Er wordt momenteel gewerkt aan een nadere gedragen risico-inschatting waarbij meerdere partijen nog betrokken zullen worden. Indien deze daartoe aanleiding geeft zal het advies verder worden aangescherpt. Deze casus zal ook worden besproken in de ACEV en MCEV

5.1.2e

Acties

Wat	Wie
Relatie TFEV & BMH16 agenderen voor volgende TFEV	NCTV
Inzicht en structuur gesprekken met de VS	BZ
Uitzoeken threat hunting capability	EZK
[REDACTED]	AIVD & MIVD

5.1.1b

Contactpersoon

5.1.2e

Datum

19 december 2019

Bijlagen

2

verslag

Taskforce Economische Veiligheid

Omschrijving
Vergaderdatum en -tijd
Vergaderplaats
Aanwezig

Taskforce Economische Veiligheid
18 december 2019, 12:30-14:00 uur
NCTV

(NCTV), (Nationale Politie) (BZ), (DEF), (FIN), (EZK, agendapunt 3), (NCTV, agendapunt 4), (MIVD), (AIVD), (RWS), (EZK), (AZ), (NCTV)

5.1.2e

1. Opening en mededelingen

2. Vaststellen verslag TFEV 05-11-2019

Verslag van 5 november 2019 wordt zonder wijzigingen vastgesteld.

3. Voortgang AMvB, MR en beschikkingen

blijkt terug op de publicatie van de AMvB. De AMvB is goed geland, zowel nationaal als internationaal. De bewoording sluit goed aan bij de Raadsconclusies die op 3 december jl. zijn vastgesteld. is gebeld na publicatie door hierbij heeft hij de woordvoeringslijn aangehouden (zie stukken voor agendapunt 8). Er wordt momenteel verder gewerkt aan de beschikkingen, het nadeelcompensatiekader en de ministeriële regeling. Communicatie hierover zal pas na de publicatie van de EU toolbox gebeuren. De ministeriële regeling wordt uiteindelijk gepubliceerd in het Staatsblad. De beschikkingen en het nadeelcompensatiekader niet openbaar gepubliceerd (worden alleen gedeeld met de telecomoperators).

5.1.2e

5.1.2e + 5.1.2i

geeft een toelichting op de actiepunten vanuit vorige TFEV (threat hunting capability en de scope van de ministeriële regeling; zie ook stukken bij dit agendapunt). Zij geeft aan dat de ministeriële regeling eerst wordt afgerond

5.1.2e

5.2.1i

. Dit zal waarschijnlijk rond april/mei zijn als de regeling voor notificatie in Brussel ligt.

5.2.1i

TFEV stelt vast dat bij een volgend communicatie- en/of publicatiemoment over maatregelen de timing van communicatie wordt afgestemd op politiek niveau.

Datum
19 december 2019

[REDACTED]

5.1.2a

4. Voortgang structurele samenwerking

[REDACTED]

5.1.2i

5.1.2e

[REDACTED]

[REDACTED]

5.1.1b + 5.1.2i

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

5.1.1b + 5.2.1i

[REDACTED]

5. Inventarisatie versterkingsmaatregelen EV, vitaal & cyber

TFEV leden ondersteunen het gezamenlijk uitwerken van een brede claim richting regeerakkoord, hier ligt de prioriteit. Een gezamenlijke claim richting 2020/21 wordt ook door een aantal leden ondersteund maar deze zal beperkter zijn: focus op economische veiligheid met uitstraling naar vitaal en cyber en een focus op maatregelen die voortkomen uit geaccordeerd beleid kabinet. [REDACTED] geeft aan dat de gezamenlijke claims niet namens FIN kunnen worden ingediend.

5.1.2e

Voor beide claims geldt dat deze nog verder moeten worden uitgewerkt. Uiterlijk vrijdag wordt er een planning gedeeld met de TFEV leden voor verdere uitwerking

(actie NCTV). Voor de claim richting 2020/21 gelden zeer korte deadlines. NCTV zal het proces voor de gezamenlijke claims coördineren.

Aantal aandachtspunten:

- Maatregelen, noodzakelijkheid en doelstelling scherper
- Samenhang tussen cyber, vitaal en ev duidelijker
- Check of alle relevante medewerkers zijn aangesloten
- Hoe verhoudt dit zich tot de eerder ontvangen gelden voor cybersecurity (VNAC)
- Verbinding maken met BMH15 en 16

6. Internationaal

was 17/12 in Washington, heeft daar gesproken met de nationale security advisor. 5G en waren met name onderwerp van gesprek. Na uitleg van onze werkwijze werd begrip getoond vanuit VS voor onze maatregelen.

5.1.2a
5.1.2e

geeft aan dat de toolbox medio januari wordt vastgesteld. Daarnaast is er op 10 december in Warschau een like-minded overleg geweest. De opbrengsten hiervan worden meegenomen in het vervolg van het EU-brede 5G-traject. In mei is er een nieuwe Prague conference, hier zal tijdens een volgende TFEV op worden ingegaan.

5.1.2e

7. Parlementair

geeft aan dat er op dit moment een begeleidende Kamerbrief in voorbereiding is, om de Kamer actief te informeren over de EU toolbox. Voorstel vanuit NCTV is hiervoor dezelfde route te bewandelen als bij de aanbidding van het EU-brede risk assessment in oktober (MJenV, mede namens de stas EZK).

5.1.2e

Daarnaast bereiden EZK en JenV momenteel een tweetal sets aan Kamervragen voor over de uitrol van 5G (één over de investeringen van KPN en één over de veiligheid van het 5G-netwerk).

Op 10 december heeft de VVD tijdens de Regeling van Werkzaamheden verzocht om een breed debat over Huawei en 5G n.a.v. het bericht 'Nederland kiest harde lijn tegen Huawei in 5G-netwerk' voor eind januari met StasEZK, MinBZ en MinJenV. Voor die tijd is gevraagd om een brief met de laatste stand van zaken t.a.v. alle onderdelen van het vraagstuk.

8. Rondvraag en w.v.t.t.k.

Woordvoeringslijnen 5G zowel nationaal als internationaal worden gesteund door TFEV leden.

Er wordt in de week van 20 januari een nieuwe TFEV ingepland, de TFEV van 9 januari vervalt.

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Contactpersoon

5.1.2e

Datum

29 januari 2020

Ons kenmerk

verslag

Taskforce Economische Veiligheid

Omschrijving	Taskforce Economische Veiligheid
Vergaderdatum en -tijd	28 januari 2020, 14:30-16:30 uur
Vergaderplaats	NCTV
Aanwezig	(NCTV), (IenW), (Nationale Politie), (DEF), (FIN), (BZ), (NCTV, agendapunt 4), (AIVD), (MIVD), (EZK), (BZK), (AZ), (NCTV)

5.1.2e

1. Opening en mededelingen

De TFEV start een uur eerder dan gepland i.v.m. eerder afronden van de ACEV. Er wordt gestart zonder BZ en AZ (sluiten aan vanaf agendapunt 5).

Afspraak vanuit ACEV: EZK en NCTV gaan de precieze besluitvorming uit het VK na, dit wordt gedeeld met de ACEV- en TFEV-leden (**actie EZK, NCTV**).

2. Vaststellen verslag TFEV 18-12-2019

Verslag (incl. wijziging vanuit FIN) wordt vastgesteld. Het verslag is op 23 januari naar de TFEV-leden verstuurd.

3. Begrotingsvoorstel 2020-2021

Bijlage 1. Input beleidsbrief en overzicht versterkingsmaatregelen

geeft aan dat er de afgelopen weken snel geschakeld is op werkniveau, fijn dat er op zulke korte termijn bijdrage is geleverd vanuit betrokken departementen. Er zijn nog een aantal aanscherpingen uit gekomen t.o.v. de versie waarmee de TFEV akkoord is gegaan in de schriftelijke ronde begin januari. Deze zijn verwerkt in de meegestuurde tabel. Meest belangrijke wijziging: EZK heeft zich aangeboden als trekker voor het inrichten van het kennisnetwerk kritische technologie en het

5.1.2e

onderzoeksprogramma voor het in kaart brengen van strategische afhankelijkheden (14 en 15 in de tabel).

Datum
29 januari 2020
Ons kenmerk
-

De TFEV-leden worden gevraagd een akkoord te geven op de voorliggende tekst voor de beleidsbrief en [REDACTED] doet het voorstel om als NCTV namens alle betrokken departementen de gesprekken met de IRF te voeren.

5.1.2e

De beleidsbrief wordt met de volgende zaken aangevuld en wordt daarna schriftelijk gedeeld met de TFEV-leden voor akkoord (**actie NCTV**):

- Het totale bedrag van de posten benoemen;
- De afhankelijkheid tussen de verschillende posten benadrukken;
- Posten komen voort uit bestaand beleid;
- Posten in context plaatsen: dit is een eerste stap en onderdeel van een groter geheel wat richting RA wordt uitgewerkt.

Besproken wordt dat een goede PxQ onderbouwing nodig is en duidelijkheid over wat we willen bereiken met de maatregelen richting de IRF. Daarnaast is het belangrijk om commitment te krijgen door dit te agenderen in o.a. de MCEV en RVI (**actie NCTV**).

4. Voortgang structurele samenwerking

Bijlage 2. Oplegnota structurele samenwerking

Bijlage 3. Plan van aanpak

[REDACTED] geeft een toelichting op de structurele samenwerking (zie ook plan van aanpak: uitgangspunten (p.7), scope (p.7) en het proces (p.9)) en de besluit- en besprekpunten.

5.1.2e

[REDACTED]

5.1.2i

[REDACTED]

5.1.2i

5.1.2e

5.1.2i

5.1.2i

5.1.2e

5.1.2i
5.1.2e

5.1.2e + 5.1.2a

[REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

5.1.2e + 5.1.2a +5.2.1

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

5.1.2e + 5.1.2a +5.1.2i

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

5.1.2e + 5.1.2a +5.2.1

6. Derubricering kritieke onderdelen

Bijlage 5. De-rubriceren kritieke onderdelen Telecom

Het de-rubriceren van de kritieke onderdelen is noodzakelijk om invulling te geven aan de uitwerking van de beschikkingen.

[REDACTED] geeft aan de de-rubricering te steunen mits aan de voorwaarden genoemd in het stuk wordt voldaan en de telecomaanbieders geheimhoudingsplicht hebben.

5.1.2e

Er wordt geconcludeerd dat de-rubricering akkoord is, mits er scherpe afspraken worden gemaakt over de vertrouwelijkheid van de documenten.

7. Internationaal & parlementair

- EU-Toolbox wordt 29 januari gepubliceerd.
- Tsjechië organiseert op 5 en 6 mei een tweede editie van de Prague Conference.
- EZK, NCTV, BZ en BZK/DEF bereiden momenteel het debat van 6 februari voor (Plenair debat over mogelijke spionage door Huawei in Nederland en de veiling van 5G-frequenties).

[REDACTED]

[REDACTED]

8. Rondvraag en w.v.t.t.k.

_____ geeft aan dat momenteel wordt gewerkt aan het opstellen van de beschikkingen. Deze zullen voor de zomer worden verstuurd naar de telecomaanbieders.

Datum
29 januari 2020

Ons kenmerk
-

5.1.2e

TFEV leden

Contactpersoon

██████████
██████████

5.1.2e

Datum

25 maart 2020

Ons kenmerk

-

verslag

Taskforce Economische Veiligheid - Schriftelijke ronde

Omschrijving
Vergaderdatum en -tijd

Taskforce Economische Veiligheid - Schriftelijke ronde
25 maart 2020

1. Algemeen

Vanwege de maatregelen nav COVID-19 is besloten dit overleg niet fysiek door te laten gaan, maar te kiezen voor een schriftelijke ronde. Dit betekent concreet dat in deze agenda de stand van zaken per onderwerp wordt weergegeven, net als de verwachte planning en eventuele aandachtspunten. Alle leden van de taskforce krijgen de mogelijkheid om via e-mail op deze agenda te reageren, bij voorkeur voor vrijdag 27 maart 12.00u.

Er is één beslispunt, opgenomen onder ministeriële regeling.

Het is belangrijk, ook in tijden van COVID-19, te beseffen dat het traject rondom 5G hoog op de prioriteitenlijst staat. Hiermee worden immers de risico's die met de dreiging gepaard gaan gemitigeerd. Het is daarom belangrijk dat deze trajecten doorgang vinden. Waar mogelijk vinden afspraken telefonisch of per e-mail plaats. Indien noodzakelijk (bijvoorbeeld vanwege de aard en de vertrouwelijkheid) kunnen bijeenkomsten doorgang vinden, daarbij worden de maatregelen (social distancing en hygiëne) vanzelfsprekend wel in acht genomen.

2. Beschikkingen

- Er wordt gewerkt aan het concept voornemen van de beschikking. Op 12/3 is er een bijeenkomst geweest met NCTV, FIN, AT, EZK (DE & WJZ). Op 20/4 is een vervolgbijeenkomst om een nieuw concept en vervolgstappen te bespreken.
- Na het versturen van een definitief voornemen, krijgen de telco's de gelegenheid om hun zienswijze te geven, waarna de

definitieve beschikking zal volgen. Streven is vooralsnog voor de zomer tot een definitieve beschikking te komen.

- NCTV en EZK (met input van de diensten) werken verder aan de geopolitieke paragraaf.
- Het blijkt lastig om een termijn voor uitfasering te bepalen. Input van de telco's is nodig. Dit is reeds mondeling aan de telco's verzocht, en zal ook per brief worden verzocht.
- Om onzekerheid voor telco's te reduceren hebben de landsadvocaat en economen in opdracht van AT/EZK een abstract nadeelcompensatiekader opgesteld. Dit kader wordt op korte termijn ter consultatie aan de telco's voorgelegd.
- De lijst met kritieke onderdelen is gederubriceerd en wordt onder voorwaarden met de telco's gedeeld.

3. Ministeriële regeling

- De beveiligingsmaatregelen die momenteel voor de ministeriële regeling worden uitgewerkt zijn ontleend aan de maatregelen uit het [REDACTED] onderzoeksrapport (STG rapport van [REDACTED] 16 mei 2019). 5.1.2i
- Onder leiding van [REDACTED] zijn de afgelopen maanden de maatregelen verder uitgewerkt en hieraan worden concrete implementatievereisten verbonden. Hierover heeft sinds het najaar intensief overleg plaatsgevonden met de NBV, NCSC, AT en de mobiele aanbieders en het voorstel is in de eindfase beland. 5.1.2i
- Parallel hieraan werkt EZK aan de ministeriële regeling, waarbij de maatregelen uit het [REDACTED]-voorstel als een bijlage aan de regeling wordt toegevoegd. EZK voert ook overleg met de sector. Verwacht wordt dat eind april een versie gereed is die ook met partijen kan worden gedeeld. Gegeven de consultatie, de uitvoerings- en handhavingstoets door AT en de notificatie in Brussel die nog moeten plaatsvinden, zal de regeling naar verwachting eind van de zomer kunnen worden gepubliceerd. 5.1.2i

Technische sessie:

- Er bestaat behoefte bij de technische werkgroep om de beveiligingsmaatregelen die zijn geformuleerd ten behoeve van de ministeriële regeling theoretisch te toetsen;
 - d.w.z. als een soort eindtoets om te beoordelen in hoeverre deze maatregelen bijdragen aan de dreigingsscenario's die zijn opgesteld door de technische werkgroep. Om dit te kunnen beoordelen is expertise vanuit de technische werkgroep nodig (NBV, AT, EZK, [REDACTED] MIVD, NCSC, NCTV). 5.1.2i
 - de technische werkgroep wil de dreigingsscenario's doornemen en hierbij zal staatsgeheime informatie worden besproken.

Vanwege de urgentie (betreft maatregelen die toezien op de huidige dreiging in de huidige telecomnetwerken) vindt J&V het noodzakelijk dat deze beoordeling op korte termijn plaatsvindt en dat hiervoor fysiek moet worden bijeengekomen.

- EZK vindt dat [REDACTED], zeker ook 5.2.1
bezien in samenhang met het beschikkingentraject; de
beveiligingsmaatregelen die in het [REDACTED]-rapport waren opgenomen als 5.1.2i
mitigerende maatregelen bij de verschillende dreigingsscenario's zijn
adequaat uitgewerkt.
 - EZK is wel bereid om een technische sessie te organiseren, maar
gezien de huidige COVID-19 crisis en de op maandag 23 maart jl.
aangescherpte maatregelen is het de vraag of een dergelijke sessie op
korte termijn kan plaatsvinden: Voor EZK is aanwezigheid van [REDACTED] 5.1.2i
randvoorwaardelijk om een zinvolle technische sessie te kunnen
houden. Echter, [REDACTED] ([REDACTED]) is niet bereid hierbij aanwezig 5.1.2e
te zijn. [REDACTED] heeft wel aangegeven dat wanneer de wens bestaat dat 5.1.2i
deze sessie toch op korte termijn moet plaatsvinden, er een verzoek
met onderbouwing richting het management van [REDACTED] moeten komen,
wat vervolgens door [REDACTED] zal worden beoordeeld. 5.1.2i
 - In het geval er een technische sessie moet plaatsvinden (op korte
termijn of middellange termijn) dan zal aan de hand van de
uitkomsten moeten worden gezien wat de vervolgstappen worden en
of het noodzakelijk is dat eea binnen de ministeriële regeling moet
worden opgelost of dat er alternatieve oplossingsrichtingen zijn, zoals
meenemen in de structurele aanpak. Voor de ministeriële regeling zal
er naar verwachting gevolgen zijn voor de planning en het draagvlak
bij de sector.
- Gevraagd besluit:
Akkoord gaan met het op korte termijn laten plaatsvinden van een
technische sessie, waarvoor een verzoek bij [REDACTED] moet worden ingediend. 5.1.2i
Vanzelfsprekend worden maatregelen rondom hygiëne en *social*
distancing toegepast tijdens deze sessie.

3. Structurele samenwerking – stand van zaken

- Er worden op dit moment uitgangspunten voor de structurele
samenwerking uitgewerkt met de telecomaanhouders door AT, NBV
en NCSC op basis van het plan van aanpak wat in de TFEV van 28
januari voorlag. Daarnaast wordt ook in opdracht van EZK gewerkt
aan een inventarisatie van mogelijkheden om meer
investeringszekerheid te bieden in de vormgeving van de
structurele aanpak (ook besproken in TFEV van 28 januari). Hierbij
wordt onder andere gekeken naar nadeelcompensatie en

mogelijkheden om aan te sluiten bij investeringscyclussen. Een uitwerking hiervan wordt eind april verwacht en zal met u worden gedeeld.

- Bij het uitwerken van de uitgangspunten is wat verwarring ontstaan over de scope en doelstelling [REDACTED]. Dit wordt momenteel afgestemd, hierover ontvangt u in de volgende TFEV een terugkoppeling.

5.1.2i

4. Parlementair (Kamerbrief en briefing)

- In het debat op 6 februari over mogelijke spionage door Huawei in Nederland en de veiling van 5G-frequenties heeft MinJenV een brief toegezegd over hoe de Kamer geïnformeerd wordt, vertrouwelijk of openbaar, zodat democratische controle kan plaatsvinden.
- Daarnaast is aan de Kamer opnieuw een vertrouwelijke briefing aangeboden. De focus van de briefing ligt op de manier waarop de dreiging zich in de telecomnetwerken manifesteert en welke maatregelen daartegen worden genomen. In deze vertrouwelijke briefing kan uitgebreid worden stil gestaan welke onderdelen van het netwerken als kritiek zijn aangemerkt, waarom in deze gevallen beveiligingsmaatregelen onvoldoende zijn om de risico's te mitigeren en het nodig is dat hier alleen gebruik wordt gemaakt van vertrouwde leveranciers.
- Vanwege COVID-19 is dit voorlopig *on hold* gezet. In april wordt dit weer opgepakt.

5. Internationaal/Europees

- Het EU traject naar aanleiding van de mededeling van 29 januari loopt door. De inzet van Nederland is vastgelegd in BNC-fiche dat op 6 maart door de MR is aangenomen. De eerstvolgende deadline is het aanleveren van informatie over hoe de Lidstaten op nationaal niveau opvolging hebben gegeven aan de toolbox. Het document hiertoe is in ontwikkeling. Er wordt nog gekeken met de Commissie wat de impact van COVID-19 is op de planning.
- De internationale like-minded conferentie over 5G in Praag stond gepland voor 5 en 6 mei. Het is onduidelijk of en hoe deze doorgang zal hebben.

6. Gezamenlijk begrotingsvoorstel 2020-2021

- Vrijdag 20/03 heeft de SG JenV gesproken met DG Rijksbegroting over het begrotingsvoorstel 2020/2021. Hierbij is besloten om het JenV gedeelte van deze claim niet te honoreren.

- Dit betrof €3,4 miljoen structureel voor uitvoeringscapaciteit bij de NCTV en NCSC voor structurele risicoanalyses en uitwerken maatregelen (telecom), versterking expertise en advies bij NCSC en een intersectoraal cyberoefenprogramma. NCTV kan dit bedrag niet vanuit de eigen begroting dekken, ook bij de begroting van JenV is er geen ruimte.
- Beeld is dat hiermee het gezamenlijke begrotingsvoorstel *voorlopig* van tafel is; mocht u andere signalen hebben ontvangen of anderen ideeën hierover hebben dan horen wij dit graag.

Datum
25 maart 2020
Oms kenmerk
-

Uitkomst schriftelijke ronde

- Alle leden van de TFEV zijn akkoord met het gevraagd besluit. Er wordt een verzoek ingediend bij [REDACTED]. Dit betreft een verzoek (geen verplichting) waarbij de urgentie en noodzaak van het bijeenkomen wordt benadrukt. Vanzelfsprekend worden maatregelen rondom hygiëne en *social distancing* toegepast tijdens deze sessie. Door de NCTV wordt een tekst opgesteld om de urgentie en vertrouwelijkheid te benadrukken; deze onderbouwing wordt door EZK opgenomen in het verzoek aan [REDACTED]
- BZ/BHOS heeft aangegeven graag mee te willen kijken op de beschikkingen, zoals eerder ook is afgesproken. Zij sluiten aan bij de bijeenkomst van 20/04.
- BZ/BHOS geeft aan dat de Praag-conferentie op 5 en 6 mei niet door gaat. Er wordt gekeken naar nieuw/alternatieve mogelijkheden.
- BZK heeft een vraag gesteld t.a.v. het begrotingsvoorstel (agendapunt 6): hierop is in het verslag het woord '*voorlopig*' toegevoegd.

5.1.2i

5.1.2i

Contactpersoon

5.1.2e

Datum

7 juli 2020

verslag

Taskforce Economische Veiligheid

Omschrijving	Taskforce Economische Veiligheid
Vergaderdatum en -tijd	26 juni 2020, 08:30-10:00 uur
Vergaderplaats	NCTV
Aanwezig	<p>(NCTV), (OCW, agendapunt 3), (NCTV), (NP), (AIVD), (DEF), (BHOS), (MIVD), (EZK), (BZ), (BZK), (AZ), (NCTV)</p>
Afwezig	(IenW, schriftelijke reactie), (FIN)

5.1.2e

1. Beschikkingen 5G

EZK geeft een toelichting op de gevraagde besluiten; dit betreft communicatie tussen telecomaanhouders en leveranciers (noodzakelijk om de uitfaseringstermijn in de beschikking te kunnen bepalen) en

5.1.2a

Voor het eerste besluitpunt (wanneer en hoe kunnen de telco's in gesprek met de vertrouwde leveranciers en de te werven leveranciers om kritieke onderdelen te kunnen vervangen?) wordt ingestemd met het advies. AIVD vraagt aandacht voor de voorgestelde lijn: het is belangrijk dat informatie over de kritieke onderdelen alleen op need-to-know basis wordt gedeeld. MIVD sluit zich hierbij aan en TFEV bevestigt dat dit de lijn is.

Voor het tweede besluitpunt

5.1.2a

5.1.2i

[REDACTED]
[REDACTED] Er wordt dus vastgehouden aan de eerder ingezette lijn.

Er wordt afgesproken om de bovenstaande besluitvorming a.s. dinsdag (30/6) in de RVI mede te delen zodat men ook op politiek niveau geïnformeerd is over de start van de gesprekken tussen de telecomaanbieders en leveranciers.

Overig:

- Voor de geopolitieke paragraaf in de beschikking doet EZK beroep op BZ, de diensten en NCTV. AIVD geeft aan dat deze informatie grotendeels gebaseerd is op openbare informatie dus dat dit stuk een verantwoordelijkheid is van alle betrokken partijen.
- [REDACTED]
- EZK geeft aan dat de veiling op 9 juli afloopt en dat direct na het zomerreces wordt verder gegaan met de beschikkingen.

5.1.1b

2. Begrotingsvoorstel Economische Veiligheid: Inzet 2020 en 2021

NCTV licht toe dat het begrotingsvoorstel voor de voorjaarsnota van 2020 is gesneuveld. Vandaag ligt er dus geen formele besluitvorming voor maar is het doel om collectief in te stemmen met prioriteiten en het vrijmaken van middelen bij die organisaties die betrokken zijn bij de maatregelen vanwege de onderlinge afhankelijkheden. Er zijn vier prioriteiten geformuleerd uit het oorspronkelijke begrotingsvoorstel (hier zit geen volgorde in, alle vier even belangrijk).

BHOS geeft aan dat het er op leek dat de TFEV zou gaan bepalen welke middelen vrij zouden worden gemaakt. NCTV geeft aan dat dit niet het geval is.

OCW geeft aan dat zij zullen gaan herschikken en herprioriteren voor de Iranverordening voor de korte termijn. Het is nog onduidelijk wat er nodig is voor de brede kennisregeling; als dit groot wordt dan kan OCW dit niet uit eigen middelen realiseren.

AIVD geeft aan te kunnen herschikken voor de korte termijn; dit is een tijdelijke oplossing. Ditzelfde geldt voor MIVD. Verzoek om te werken aan een nieuwe claim.

EZK geeft aan een aantal zaken voor de investeringstoets te hebben voorgefinancierd. EZK wil graag afspraken maken over de verdeling van deze kosten. Voorstel EZK voor wat betreft het meldpunt is om de kosten gelijk te verdelen (BHOS, NCTV, EZK) en voor het stelsel van investeringstoetsen zullen EZK, NCTV en BHOS afspraken maken.

Schriftelijke reactie IenW: wordt graag tijdig betrokken als eventuele vervolgtacties consequenties krijgen voor het beleidsdomein van IenW (prioriteiten 1, 2 en 4). Stemt niet in met bijdrage voor prioriteit 3 (stelsel van investeringstoetsing).

TFEV gaat akkoord met de vier prioriteiten.

3. Inzet komende regeerperiode

NCTV licht toe dat dit agendapunt bedoeld is om eerste gesprek te voeren over de gewenste inzet richting komende regeerperiode. Het is daarbij nog onduidelijk of er überhaupt geld is bij de formatie. NCTV en EZK willen graag bij de COVID-herstelfondsen onder infrastructuur ook digitale infrastructuur onderbrengen. De coronacrisis heeft laten zien dat we erg afhankelijk zijn van de digitale infrastructuur. Naast de snelweg is ook de vangrail belangrijk (cybersecurity, economische veiligheid, bescherming vitaal). EZK, NCTV en BZK gaan hierover nader in gesprek.

Andere TFEV leden zijn voorstander van brede scope: digitale infrastructuur, zowel openbaar als geheim, met daarbij de vangrail van cybersecurity, economische veiligheid en bescherming vitaal. IenW is voorstander van smalle scope (EV) met daarbij nauwe afstemming op de dossiers vitaal (via DOCB of nieuw gremium) en cybersecurity (via DOCS).

MIVD geeft aan dat het belangrijk is om eerst een probleemanalyse te doen voordat het ambitieniveau wordt bepaald. De woordkeuze voor ambitie is daarnaast te vrijblijvend. Het is een keuze in hoeveel risico je aanvaard waarbij je bij de eerste optie meer risico aanvaard dan bij de derde optie. BZK, NP en BHOS sluiten zich hierbij aan. Besloten wordt een voorstel te maken hoe te komen tot een uitgewerkte opzet incl. probleemanalyse.

TFEV is akkoord met besluitvorming in ACEV, MCEV. BHOS vraagt naar de rol en taken van de TFEV. NCTV geeft aan dat met de komst van de ACEV en MCEV de formele routing voor besluitvorming de ACEV en MCEV is. Indien stukken vanuit TFEV voor besluitvorming gaan zal dit in de meeste gevallen in de ACEV en MCEV zijn, soms in CVIN en RVI.

4. Structurele samenwerking

De afgelopen periode is er op de structurele samenwerking weinig vooruitgang geboekt vanwege corona en de werkzaamheden voor de beschikkingen en ministeriele regeling. Vanuit de werkgroep structurele samenwerking wordt de TFEV gevraagd commitment uit te spreken dat deze maatregelen nog steeds prioriteit heeft en het vrijmaken van genoeg middelen hiervoor. TFEV stemt in en verzoekt de werkgroep een programmaplan op te leveren. EZK vraagt om het rapport van Dialogic wat is opgeleverd ook mee te nemen hierin. Dit onderwerp komt terug in de eerstvolgende TFEV na de zomer.

5. Basispositie Economische Veiligheid

BHOS bedankt alle collega's voor inzet. Algemene indruk van de strategie is positief. Aantal opmerkingen bij het stuk:

- Benoemen van continue dreiging- en risicomanagement;
- RVI en MCEV zien toe op implementatie van strategie;
- In TFEV of ACEV als toetsing gebruiken;
- 2e bullit punt 2: toevoegen van kennisinstituten en overheden;
- Punt 4, 1e bullit, 3e sub: 'Bezie economische- en veiligheidsbelangen in samenhang': besproken dat het niet zwart-wit is; het één weegt niet

Datum
7 juli 2020

standaard zwaarder als het ander, dit verschilt per situatie. Op basis van verschillende dimensies wordt gekeken wat zwaarder weegt. We gaan daarbij chirurgisch te werk. Basispositie geeft te weinig houvast om te komen tot een uitspraak.

Afgesproken dat het stuk wordt doorgeleid naar de MCEV van 7 juli.

6. Internationaal/Europees

Akkoord met gevraagd besluit.

7. Parlementair

Er is begin dit jaar tijdens het 5G debat een vertrouwelijke briefing aan de Kamer toegezegd. Na het reces wordt een brief gestuurd om deze briefing aan te kondigen. NCTV zal vanaf nu starten met de voorbereiding voor de vertrouwelijke briefing en stemt af met betrokken departementen.

8. Rondvraag

- De eerstvolgende TFEV zal na het zomerreces worden gepland (tenzij actualiteit aanleiding geeft om eerder bijeen te komen)
- BZ is benaderd door het NRC met vragen over het gebruik van Chinese apparatuur in telecomnetwerken. Ze inventariseren momenteel de informatiebehoefte van de journalist.
- EZK is ook benaderd door het NRC voor een achtergrondgesprek over 5G.
- Reacties op verzoeken NRC worden interdepartementaal afgestemd.
- EZK heeft gesproken met [REDACTED]. 5.1.2e
- [REDACTED] heeft een toelichting gegeven op het 5G Clean Path Initiative. Er wordt een gezamenlijke reactie voorbereid. 5.1.2e
5.1.2a

Contactpersoon

[Redacted]

5.1.2e

Datum

25 september 2020

verslag

Economische Veiligheid

Omschrijving	Taskforce Economische Veiligheid
Vergaderdatum en -tijd	26 augustus 2020, 08:30-10:00 uur
Vergaderplaats	NCTV
Aanwezig	[Redacted] (NCTV), [Redacted] (BZ), [Redacted] (NP), [Redacted] (OCW, agendapunt 1), [Redacted] (AIVD), [Redacted] (DEF), [Redacted] (MIVD), [Redacted] (EZK), [Redacted] (BZK), [Redacted] (FIN), [Redacted] (AZ)
Afwezig	IenW

5.1.2e

1. Opening en mededelingen

De samenwerking tussen VU, UvA en Huawei wordt als eerste behandeld. EZK en NCTV geven aan dat er gesprekken hebben plaatsgevonden waar is gewezen op de mogelijke risico's, AIVD heeft een awareness presentatie gehouden.

AZ vraagt hoe deze samenwerking zich verhoudt tot het traject om te komen tot maatregelen om ongewenste kennisoverdracht tegen te gaan en de passage die nu is opgenomen in de quickscan nationale veiligheid. [Redacted]

5.2.1

[Redacted]

[Redacted]

5.2.1

OCW geeft aan dat er momenteel nog weinig instrumentarium beschikbaar is om in te grijpen. Eind september zal OCW in de ACEV een presentatie geven over mogelijke handelingsperspectieven.

[Redacted]

5.1.1b

5.2.1

Datum
25 september 2020

5.1.1b

Afspraken die zijn gemaakt:

1. Er wordt een tijdlijn van voor, tijdens en na het gesprek met UvA/VU opgesteld (NCTV - stemt af met OCW, AIVD en EZK)
2. Contract samenwerking VU/UvA/Huawei opvragen en bestuderen (OCW – deelt met AIVD, EZK en NCTV)
3. Spreeklijn MP voor a.s. vrijdag (AZ en NCTV, wordt TFEV breed gedeeld)

NCTV zal deze afspraken ook bevestigen in de RVI.

2. [redacted]

5.1.2a

[redacted] heeft in juli gesproken met [redacted] en [redacted] (NSA), [redacted]

5.1.2e

5.1.2a

3. Expertmeeting [redacted]

5.1.2a

Steun voor het voorstel. Wel verzoek om eensgezindheid uit te stralen, bijv. door een gezamenlijke opening, en de balans te zoeken tussen concurrentiekracht en nationale veiligheid. Cloudbedrijven en space worden als mogelijke onderwerpen genoemd om ook in te brengen. AIVD en MIVD sluiten graag bij de voorbereiding van de meeting aan.

4. Parlementair

Op 3 september vindt er een vertrouwelijke briefing plaats voor de VKC EZK en JenV over de uitvoering van het Besluit Veiligheid en integriteit telecommunicatie en de veiligheidsaspecten rondom uitrol 5G.

5. Rondvraag en afsluiting

- De gesprekken tussen telecomoperators en leverancier hebben plaatsgevonden.
- CFIUS heeft EZK benaderd om ambtelijk bij te praten over FDI.
- MBZ CHI Wang Yi komt op bezoek bij Blok en heeft een call met de MP

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Contactpersoon

[Redacted]

[Redacted]

5.1.2e

Datum

19 oktober 2020

Bijlagen

2

verslag

TFEV

Omschrijving
Vergaderdatum en -tijd
Vergaderplaats
Aanwezig

TFEV

14 oktober 2020, 09:00-10:30 uur

ICCb/MCCbzaal

[Redacted] (NCTV), [Redacted] (FIN), [Redacted]
(NCTV), [Redacted] (OCW), [Redacted] (Nationale Politie),
Kuiper (DEF), [Redacted] (BZ), [Redacted] (BHOS), [Redacted]
(MIVD), [Redacted] (NCTV, agendapunt 7), [Redacted] (EZK),
[Redacted] (BZK), [Redacted] (NCTV)

5.1.2e

Afwezig

AIVD, AZ, IenW

1. Opening en mededelingen

NCTV opent de vergadering. OCW sluit aan voor de agendapunten 4, 6 en 7.
Deze agendapunten worden daarom als eerste behandeld.

2. [Redacted]

5.1.1b + 5.1.2a
+ 5.1.2i

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted text block]

Datum
19 oktober 2020

5.1.1b +
5.1.2a +
5.1.2i

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

3. Inzet formatie EV en cybersecurity

NCTV vraagt commitment voor het verder uitwerken van de fiches. De MCEV zal niet over haar graf gaan regeren, het is een a politiek vraagstuk.

Datum
19 oktober 2020

MIVD steunt het voorstel, geeft aan dat het woord ambitieniveau te vrijblijvend is; het gaat om maatregelen die noodzakelijk zijn om risico's af te dekken. Toon mag indringender.

EZK stelt voor een economische analyse te maken: in kaart brengen van de schadeposten wanneer er niet wordt ingezet op de maatregelen uit de fiches; om noodzaak van de claim duidelijk te maken.

FIN is graag betrokken en geeft aan dat het helpt om meer prioritering aan te brengen voor het maken van een politieke keuze.

DEF vraagt naar de samenhang met het onderzoek van [REDACTED] naar cybersecurity voor de CSR; de uitkomsten kunnen elkaar versterken en [REDACTED] kan putten uit de formatiefiches.

5.1.2i

4. Internationaal

Bezoek met FR is vanwege COVID uitgesteld; wordt gekeken naar nieuw moment.

[REDACTED]

5.1.2a

[REDACTED]

5.1.2a

5. Beschikkingen 5G

EZK geeft aan dat de beschikking Q1 2021 aan de telecomoperators worden verzonden. De druk is hoog, dit werd o.a. duidelijk bij de vertrouwelijke briefing.

MIVD vraagt aandacht voor de rubricering van de oplegnota (ontbreekt nu). BZ vraagt aandacht voor de vertrouwelijkheid van de beschikking; telecomoperators vragen om deze vertrouwelijk te behandelen. [REDACTED]

5.1.2i

EZK geeft aan dat de beschikkingen niet publiek worden en de telecomoperators zullen worden gevraagd deze zeer vertrouwelijk te

behandelen. [redacted] wordt hier naar gekeken en vindt nader overleg tussen EZK en NCTV plaats; er is tijd om tijdens de zienswijze de beschikking aan te passen en [redacted]

Datum
19 oktober 2020

5.1.2i

5.1.2i

NCTV geeft aan graag vanuit veiligheidsperspectief nog te willen kijken naar de plannen van aanpak m.b.t. uitfaseringstermijnen van de kritieke onderdelen.

Akkoord vanuit TFEV op concept-beschikking.

6. Ministeriële regeling

EZK geeft aan dat de ministeriële regeling ook in Q1 2021 klaar is; deze wordt gepubliceerd in de Staatscourant. Ook hier geldt dat [redacted]

5.1.2i

FIN vraagt naar eventuele budgettaire consequenties. [redacted]

5.1.1c

[redacted]

5.1.1b

5.1.1b

Akkoord vanuit TFEV op concept-regeling.

7. Structurele samenwerking

[redacted]

5.1.2i

[redacted]

5.1.1c

Datum
19 oktober 2020

Tot slot wijst zij erop dat de werkwijze van de structurele samenwerking ook waardevol kan zijn in andere vitale processen (denk aan energie en kernen en beheren).

De NCTV vraagt om commitment voor zowel de aanpak als uitvoering hiervan. Dit vraagt ook om capaciteit vanuit alle deelnemers. De TFEV leden reageren instemmend. EZK steunt het voorstel. [redacted]; voorstel om hier weer gebruik van te maken ([redacted] maar ook in brede zin). Gevolgen van de VS-sancties op de telecomnetwerken (continuïteit) wordt ook onderzocht in de structurele samenwerking.

5.1.2i

5.1.2f

BHOS steunt voorstel. [redacted]

5.1.2a

[redacted] Wordt graag betrokken bij het programma overleg.

FIN vraagt aandacht voor de dekking; NCTV geeft aan dat afgesproken is dat het leveren van capaciteit momenteel binnen de eigen begrotingen wordt opgepakt maar dat evt. maatregelen die volgen uit de structurele samenwerking grote financiële consequenties kunnen hebben – punt wordt meegenomen in formatiefiches.

8. Parlementair

- Er wordt door de diensten en NCTV gewerkt aan een openbaar stuk over statelijke dreigingen. Dit gaat mogelijk effect hebben op de (timing van de) kamerbrief Tegengaan Statelijke Dreigingen.
- Kamervragen Chinese inmenging bij overnames en investeringen worden voorbereid (n.a.v. Datenna rapport en artikelen in Wall Street Journal en Volkskrant).
- Schriftelijke reactie op 'de respons van de EU op de Chinese staatsgestuurde investeringsstrategie' wordt voorbereid.
- Vertrouwelijke brief over de stand van zaken op EUV (op verzoek van Weverling) wordt voorbereid.

9. Rondvraag en sluiting

BHOS heeft gisteren [redacted] gesproken (verslag bijgevoegd). Eind deze maand gaat de [redacted] naar [redacted].

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2i

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Contactpersoon

5.1.2e

Datum

16 november 2020

verslag

TFEV

Omschrijving	TFEV
Vergaderdatum en -tijd	5 november 2020, 12:00-13:30 uur
Vergaderplaats	NCTV
Aanwezig	<p> (NCTV), (AIVD), (IenW), (NP), (AIVD, agendapunt 3), (OCW), (MIVD, agendapunt 3), (DEF), (FIN), (BHOS), (AZ), (NCTV), (MIVD), (EZK), (BZ), (BZK), (NCTV) </p>

5.1.2e

1. Opening en mededelingen

NCTV opent de vergadering. AIVD geeft aan om 12.30 uur de vergadering te moeten verlaten.

2. Verslag TFEV 14 oktober 2020

Twee wijzigingen/toevoegingen:

1. Nuancering m.b.t. de ministeriele regeling: Deze brengt geen kosten met zich mee voor de overheid (er is geen nadeelcompensatie zoals bij de beschikkingen), maar brengt wel kosten met zich mee voor de telecomoperators.
2. Voorstel vanuit EZK om binnen de structurele samenwerking in te zetten.

5.1.2i

Verslag wordt met deze wijzigingen vastgesteld.

3. [Redacted]

[Redacted]

5.1.1b + 5.1.2a +
5.1.2i

[Redacted]

5.1.1b + 5.1.2a +
5.1.2i

Datum
16 november 2020

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]
[Redacted]

5.1.1b + 5.1.2a +
5.1.2i

[Redacted]

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

5.1.1b + 5.1.2a +
5.1.2i

[Redacted]

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

5.1.1b + 5.1.2a +
5.1.2i

[Redacted]

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

5.1.1b + 5.1.2a +
5.1.2i

[Redacted]

[Redacted]
[Redacted]

5.1.1b + 5.1.2a +
5.1.2i

[Redacted]

[Redacted]
[Redacted]

5.1.1b + 5.1.2a +
5.1.2i

[Redacted]

[Redacted]

5.1.1b + 5.1.2a
+ 5.1.2i

[Redacted]

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

5.1.1b + 5.2.1 +
5.2.1i

[Redacted]

[Redacted]

5.1.1b + 5.2.1

Datum

16 november 2020

5.1.1b + 5.1.2a +
5.1.2i5.1.1b + 5.1.2a +
5.1.2i5.1.1b + 5.1.2a +
5.1.2i

5.1.2a

4. Bijeenkomst

I.v.m. COVID is de bijeenkomst met geannuleerd. Er wordt momenteel gekeken naar een nieuw moment voor een digitale bijeenkomst.

N.b. Inmiddels is deze bijeenkomst ingepland op donderdag 19/11.

5. Internationaal/Europees

5.1.2a + 5.1.1b

6. Parlementair

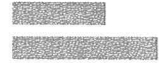
Er is een technische briefing is aangevraagd door de VKC EZK bij stasEZK en MinJenV voor 5G. Dit is een vervolg op de eerdere technische briefing van 3 september. Men wil daarbij verder praten over de techniek van de telecomnetwerken.

7. Rondvraag en sluiting

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Contactpersoon

5.1.2e

Datum

1 december 2020

verslag

TFEV

Omschrijving	TFEV
Vergaderdatum en -tijd	25 november 2020, 16:00-17:30 uur
Vergaderplaats	NCTV
Aanwezig	<div style="display: flex; flex-wrap: wrap;"> <div style="width: 50%;"> <div style="background-color: #ccc; width: 100px; height: 15px; margin-bottom: 2px;"></div> <div style="background-color: #ccc; width: 100px; height: 15px; margin-bottom: 2px;"></div> <div style="background-color: #ccc; width: 100px; height: 15px; margin-bottom: 2px;"></div> <div style="background-color: #ccc; width: 100px; height: 15px; margin-bottom: 2px;"></div> <div style="background-color: #ccc; width: 100px; height: 15px; margin-bottom: 2px;"></div> <div style="background-color: #ccc; width: 100px; height: 15px; margin-bottom: 2px;"></div> <div style="background-color: #ccc; width: 100px; height: 15px; margin-bottom: 2px;"></div> <div style="background-color: #ccc; width: 100px; height: 15px; margin-bottom: 2px;"></div> <div style="background-color: #ccc; width: 100px; height: 15px; margin-bottom: 2px;"></div> <div style="background-color: #ccc; width: 100px; height: 15px; margin-bottom: 2px;"></div> </div> <div style="width: 50%;"> <div style="display: flex; flex-wrap: wrap;"> <div style="width: 50%;">(NCTV),</div> <div style="width: 50%;">(AIVD),</div> <div style="width: 50%;">(IenW),</div> <div style="width: 50%;">(NP),</div> <div style="width: 50%;">(OCW),</div> <div style="width: 50%;">(DEF),</div> <div style="width: 50%;">(BHOS),</div> <div style="width: 50%;">(NCTV),</div> <div style="width: 50%;">(MIVD),</div> <div style="width: 50%;">(EZK),</div> <div style="width: 50%;">(BZK),</div> <div style="width: 50%;">(NCTV)</div> </div> </div> </div>
Afwezig	FIN, AZ, BZ

5.1.2e

1. Opening en mededelingen

NCTV opent de vergadering.

OCW deelt mee dat de kamerbrief kennisveiligheid in de MCEV is vastgesteld. In de komende periode volgt de uitwerking in samenwerking met NCTV en EZK. Als het nodig is zal dit onderwerp in de TFEV worden geagendeerd.

2. Verslag TFEV 5 november 2020

Het verslag wordt zonder wijzigingen vastgesteld.

3. Formatieclaim economische veiligheid, cybersecurity en vitaal

NCTV spreekt zijn dank uit voor het harde werk van de departementen de afgelopen tijd.

NCTV geeft aan dat de onderliggende vraag van de bijgevoegde stukken is of het gewenst is dat de delen economische veiligheid, cybersecurity en vitaal volledig worden samengevoegd tot één claim, of dat deze delen meer als losse elementen binnen de claim worden opgezet. Gezien de bredere bekendheid van economische veiligheid, cybersecurity en vitaal als afzonderlijke onderwerpen is er een voorkeur voor het laatste. In de nota worden vier beslispunten gegeven en NCTV stelt voor deze stapsgewijs te bespreken en daarin de onderliggende vraag mee te nemen.

1) Geïntegreerde hoofdboodschap en kapstok

De TFEV-leden geven aan dat de urgentie en ambitie in de boodschap een stuk sterker naar voren mag komen en dat het nodig is in de komende periode een volgende slag te maken. Er bestaat brede bereidheid onder de TFEV-leden

daaraan bij te dragen. Daarbij kan de driedeling tussen economische veiligheid, cybersecurity en vitaal worden gehandhaafd zonder over te gaan tot volledige integratie.

DEF merkt op dat de focus niet zou moeten liggen op de dreiging, maar op weerbaarheid. Weerbaarheid is een breder thema waar verschillende elementen onder kunnen vallen.

NP roept op om in de boodschap meer aandacht te hebben voor cybercriminaliteit. De boodschap richt zich enkel op statelijke actoren en cybercriminaliteit komt er nu niet in terug.

BHOS geeft aan dat de boodschap een internationale dimensie mist en dat dit ook zou moeten worden meegenomen.

2) Proces

Voorstel is om onder voorzitterschap van de NCTV een gezamenlijk schrijfteam op te zetten die de hoofdboodschap verder aanscherpt en uitwerkt. De TFEV-leden stemmen hiermee in en zullen iemand afvaardigen om deel te nemen aan het schrijfteam.

3) Financiële onderbouwing

NCTV geeft aan dat in de nota een beoordelingskader wordt gegeven met als doel de fiches beter te kunnen onderbouwen en scherp te krijgen of alle maatregelen bijdragen aan de doelen van de claim. Het is daarbij in eerste instantie aan de departementen zelf om hun claims langs de lijnen in het beoordelingskader aan te scherpen. NCTV vraagt daarna het mandaat aan de TFEV-leden voor de NCTV om, op basis van de criteria in het beoordelingskader, afzonderlijk met alle departementen het gesprek aan te gaan over de ingediende claims. De TFEV-leden stemmen hiermee in.

Van het beoordelingskader wordt vraag 3 (draagt de claim bij aan een heldere rolverdeling en het tegengaan van versnippering) aangepast, waarbij 'het tegengaan van versnippering' wordt vervangen door 'samenhang tussen de claims'. Daarbij wordt vanuit de TFEV meegegeven dat rolvastheid van belang is, maar ook dat we in de boodschap richting de formatietafel samenhang uitstralen.

NP geeft als aanvulling mee dat het goed zou zijn om bij vraag 5 (wat gebeurt er als de claim niet gehonoreerd wordt) niet alleen economische gevolgen in kaart te brengen, maar ook de immateriële gevolgen.

BZK merkt op dat het van belang is om kritisch te kijken naar de gevraagde hoeveelheden fte. In het uitwerken van de fiches is het daarom goed om extra aandacht te geven aan de p x q onderbouwing.

DEF informeert naar het opzetten van één enkele toegang van de rijksoverheid tot het internet. BZK geeft aan dat dit als onderdeel van de voorbereiding op de formatie wordt opgepakt.

4) ACEV in januari

Datum

16 november 2020

De TFEV-leden stemmen in om de uitkomst van het vervolg te bespreken in de ACEV van 12 januari. Daarvoor wordt een extra TFEV vergadering ingepland. (NB: in verband met de krappe planning is inmiddels besloten af te zien van het plannen van een extra TFEV vergadering voor de ACEV van 12 januari)

4.

5.1.1b + 5.1.2a +
5.1.2i

5. Structurele samenwerking Telecom/5G

NCTV deelt mee dat nu wordt gewerkt aan het opzetten van de structurele samenwerking, waarbij met de betrokken partijen goed wordt samengewerkt. Hier wordt gekeken naar de dreiging, TBB's en mogelijke risico's in de netwerken.

5.1.1b + 5.1.1c

[redacted] aangetrokken om voor de risicoanalyse een rapport op te stellen maar heeft aangegeven daar nog tot begin januari voor nodig te hebben. De TFEV zal daarna dit rapport bespreken en een besluit nemen over [redacted]. In de TFEV worden dan ook de bredere overwegingen meegenomen ten aanzien van o.a. proportionaliteit.

5.1.2i

5.1.2i

EZK deelt dit beeld en benadrukt het belang van een constructieve samenwerking [redacted]. Daarbij is het noodzakelijk om het proces om tot een beslissing te komen zorgvuldig te doorlopen, daar de tijd voor te nemen en een goede weging te maken.

5.1.2i

6. Internationaal/Europees

Bijeenkomst [redacted] over [redacted]
NCTV licht toe dat op 19 november een digitale bijeenkomst met [redacted] heeft plaatsgevonden. Aan Nederlandse zijde waren AZ, BZ, BHOS, EZK en NCTV vertegenwoordigd en ook de [redacted] hadden een brede afvaardiging. In het gesprek werden beelden t.a.v. [redacted] gedeeld, waarbij veel overeenstemming was. Op sommige punten is [redacted] al verder, bijvoorbeeld bij het in kaart brengen van waar [redacted]. Er zijn goede afspraken gemaakt om de komende tijd op door te bouwen. Het verslag zal worden gedeeld.

5.1.2a

5.1.2a

Bijeenkomst [redacted]

NCTV licht toe dat deze bijeenkomst volgde op een eerder bezoek van de MP en NCTV aan [redacted]. Voor de zomer zou een werkconferentie zijn georganiseerd, maar door corona kon dat niet doorgaan. In het voorjaar wordt een nieuwe conferentie gepland. In het overleg is een breed scala aan onderwerpen langsgekomen en er zijn verschillende thema's geïdentificeerd waar kan worden

5.1.2a

samengewerkt. Op lager niveau zullen de komende tijd vervolggesprekken worden ingepland. Het verslag zal worden gedeeld.

Datum
16 november 2020

7. Parlementair

NCTV geeft aan dat op 3 december een vertrouwelijke briefing over 5G wordt georganiseerd voor de VKC EZK en JenV. Dit is het vervolg op de briefing op 3 september en zal vooral bestaan uit een toelichting van [REDACTED]

5.1.2i

8. Rondvraag en sluiting

NCTV rondt af met een vooruitblik op de volgende TFEV van 16 december, waarin nu twee onderwerpen op de agenda staan:

1)

[REDACTED]

5.1.1b

2)

[REDACTED]

5.1.1b

Contactpersoon

5.1.2e

Datum

4 januari 2021

verslag

TFEV

Omschrijving

TFEV

Vergaderdatum en tijd

16 december 2020, 16:00 17:30 uur

Aanwezig

(NCTV), (FIN), (OCW),
(agendapunt 3, AIVD), (AIVD),
(DEF), (agendapunt 5, NCTV),
(AZ), (BHOS), (NCTV),
(agendapunt 3 MIVD), (MIVD),
(agendapunt 3 NCTV), (EZK), (BZ),
(NCTV)

5.1.2e

Afwezig

IenW, BZK, NP

1. Opening en mededelingen

- sluit voor de laatste keer aan bij de TFEV, voor de eerste keer.
- OCW meldt dat a.s. vrijdag de Kamerbrief m.b.t. de samenwerking met China op het gebied van onderwijs en wetenschap in de MR ligt. Het dossier kennisveiligheid wordt binnen OCW steviger neergezet. Zo komt er o.a. een regiewerkgroep met de sector. De kennisveiligheidsdialogen zijn ook bijna afgerond, deze worden momenteel geëvalueerd.

5.1.2e

5.1.1b

5.1.1b

2. Verslag TFEV 25 november 2020

Verslag is zonder wijzigingen vastgesteld

3. Structurele samenwerking

5.1.1b

Datum
21 december 2020

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

5.1.2e

5.1.1b

Er vallen een aantal zaken op:

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

5.1.1b

Momenteel wordt in kaart gebracht wat deze ontwikkelingen betekenen voor de weerbaarheid van de telecomnetwerken: hierbij worden de dreigingen en te beschermen belangen in een tabel geplot. Om te bepalen welke belangen moeten worden geprioriteerd wordt gekeken naar: [REDACTED]

5.1.1b

[REDACTED]
[REDACTED]
Daarnaast worden ook de te beschermen belangen en het effect van de maatregelen uit de eerdere risicoanalyse meegenomen.

De TFEV wordt in maart/april gevraagd een besluit te nemen of en voor welke TBB's een aanvullende risicoanalyse nodig is. De risicoanalyse kan mogelijk leiden tot nieuwe maatregelen.

[REDACTED]

5.1.1b

Discussie

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

5.2.1

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

5.2.1 + 5.1.1b

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

5.2.1

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

5.2.1 + 5.1.1b

Datum
21 december 2020

[REDACTED]

5.2.1 + 5.1.1b

De TFEV fungeert als stuurgroep voor de structurele samenwerking. Er moet ook worden gekeken hoe ACEV en MCEV worden geïnformeerd over deze ontwikkelingen en bijbehorende conclusies. Hier wordt maatwerk voor geleverd.

Het is ook van belang om dreigingsinformatie te kunnen delen met de vitale infrastructuur en bedrijven met sensitieve technologieën om zo hun weerbaarheid tegen dreigingen te verhogen. Dit kan bijv. via de weg van het openbare dreigingsbeeld statelijke dreigingen.

4. Risicoanalyse [REDACTED]

NCTV licht toe dat het technische rapport van de risicoanalyse voor [REDACTED] in afrondende fase zit. [REDACTED] heeft een alternatief voorstel voor [REDACTED]; de beveiligingswaarde van deze maatregelen is berekend door de technische werkgroep. Het conceptrapport zal morgen voor een periode van twee weken ter inzage aan [REDACTED] worden meegegeven zodat zij kunnen controleren op feitelijke onjuistheden. In de volgende TFEV zal op basis van dit rapport en het advies vanuit het programmaoverleg een besluit worden genomen, hierbij wordt een bredere belangenafweging gemaakt dan alleen de technische uitkomst. EZK benoemt het belang van een zorgvuldig proces zoals deze.

5.1.2i

5.1.2i

5.1.2i

[REDACTED]

5.1.1b + 5.1.2i

[REDACTED]

Datum
21 december 2020

5.1.1b + 5.1.2i

6. Internationaal/Europees

NCTV geeft aan dat de evaluatie van de Europese samenwerking op 5G-beveiliging morgen wordt gepubliceerd. De evaluatie is positief, de commissie formuleert een aantal doelen voor het vervolg van de samenwerking die toezien op: convergeren van nationale maatregelen, monitoren van dreiging en technologische ontwikkelingen, versterken van nationale capaciteiten via EU-fondsen en informatie-uitwisseling, integrale aanpak op 5G-beveiliging en het versterken van de strategische rol van de EU. Voorstel is om de evaluatie, net zoals met de vorige producten van de EU 5G-aanbeveling is gedaan, aan

te bieden aan de Tweede Kamer.

Datum
21 december 2020

7. Parlementair

Op 3 december was er een vertrouwelijke briefing voor de VKC van EZK en JenV. Briefing is goed verlopen, Kamerleden waren positief. GroenLinks was niet aanwezig; mogelijk dat zij nog een keer apart gebriefd worden.

8. Rondvraag en sluiting

- Op 20 januari is het AO Internationalisering hoger onderwijs en digitale veiligheid.
- IRF leest graag mee op de formatiefiches.
- EZK verzoekt om een contactpersoon aan te wijzen voor het BTI en door te geven.
- NCTV doet oproep aan BZK voor een wetgevingsjurist die het traject van strafbaarstelling spionage kan versterken.
- NCTV licht toe dat er contact is geweest met CIO Rijk naar aanleiding van twee ontwikkelingen van [REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]. Dit heeft o.a. effect op

5.1.2i

[REDACTED] NCTV gaat in gesprek met CIO hierover, dit wordt geagendeerd voor de volgende TFEV.

Contactpersoon

5.1.2e

Datum

18 februari 2021

verslag

TFEV

Omschrijving
Vergaderdatum en -tijd
Vergaderplaats
Aanwezig

TFEV
17 februari 2021, 16:00-17:30 uur
NCTV

(AIVD), (IenW), (OCW),
(agendapunt 2 en 3), (DEF),
(EZK, agendapunt 2 en 3), (BHOS),
(NCTV), (MIVD), (NCTV),
(EZK), (BZ), (BZK),
(BZK), (NCTV)

5.1.2i
5.1.2e

Afwezig

AZ, FIN, Nationale politie

1. Opening en mededelingen

OCW licht toe dat er een cyberaanval is geweest op de UvA en Hogeschool van Amsterdam. Fox-IT is ingeschakeld en er is een Rapid Response Team opgericht dat in verbinding staat met het team kennisveiligheid van OCW. NCTV benadrukt het belang van reflectie met NCSC, de diensten en private partijen bij deze (en soortgelijke) casussen.

2. Verslag TFEV 16 december 2020

Verslag wordt zonder wijzigingen vastgesteld.

3. Beschikkingen en zienswijze: stand van zaken

Eind november zijn de beschikkingen voor zienswijze gestuurd aan de telecoomaanbieders.

5.1.2f

N.a.v. de zienswijze worden geen principiële wijzigingen gemaakt in de beschikking. Het enige punt wat openstaat is

5.1.1c

Met betrekking tot de nadeelcompensatie is duidelijk geworden dat

5.1.2f

Datum
18 februari 2021

5.1.2f

5.1.2i

[REDACTED]

Met betrekking tot het gebruikmaken van het [REDACTED] rapport in bezwaar- en beroepsprocedures geldt dat er geen gebruik kan worden gemaakt van artikel 8:29 van de Algemene wet bestuursrecht; de voorgestelde lijn voorziet daarom een werkwijze waarbij procedurele mogelijkheden benut worden om de vertrouwelijkheid van het rapport zo goed mogelijk te waarborgen. Deze lijn is afgestemd met de juristen van EZK, NCTV en AIVD.

TFEV stemt in met voorgestelde lijn en geeft mandaat om deze lijn ook te bespreken met de telecomaanbieders.

4. [REDACTED]

5.1.1c

[REDACTED] geeft een toelichting op de risicoanalyse die is uitgevoerd

5.1.2e 5.1.2i

5.1.1c

In de risicoanalyse in 2019 is gekeken naar supply chain risico's via producten en diensten in de telecomnetwerken.

5.1.1b

[REDACTED]

5.1.1b

[REDACTED] Daarom is gekozen voor gericht weren van bepaalde leveranciers uit de kritieke onderdelen. [REDACTED]

5.1.1c

[REDACTED]

5.1.1c

[REDACTED]

5.1.1c + 5.1.2i

[REDACTED] Het weren en dus ook uitfaseren van de betrokken leveranciers is daarom onverminderd noodzakelijk.

[REDACTED]

5.1.1c

Datum
18 februari 2021

[REDACTED]

5.1.1c

[REDACTED] licht de verschillende opties toe die momenteel voorliggen. Optie 1 is vasthouden aan de huidige beschikking (7 jaar) en optie 2 is een langere uitfaseringstermijn in combinatie met aanvullende maatregelen [REDACTED]

5.1.2e

5.1.2i

[REDACTED]

5.1.1c

Voor de beschikking blijft het uitgangspunt uitfaseren binnen 7 jaar. [REDACTED] gevraagd om, indien dit continuïteitsrisico's geeft, dit officieel aan te geven en met een goede onderbouwing te komen waarom deze termijn niet haalbaar is. Deze onderbouwing zal worden getoetst door AT en dit wordt voorgelegd aan de TFEV. [REDACTED] verzocht dit op korte termijn te doen zodat de beschikkingen niet gesplitst hoeven te worden – EZK zal hierover contact opnemen [REDACTED]. Beschikkingen gaan daarna naar de ACEV, MCEV en MR.

5.1.2i

5.1.2i

5.1.2i

N.a.v. opmerkingen EZK en diensten: [REDACTED]

[REDACTED] Dit

5.1.1c

zal worden besproken in de technische werkgroep.

5. Expertise team veilige digitale overheid

[REDACTED] licht de gevraagde besluiten toe. Aanleiding voor de oprichting van het expertise team is [REDACTED]

5.1.2e

5.1.2i

[REDACTED] en de heroverweging rondom Kaspersky. In de komende periode is de verwachting dat er nog meer vraagstukken zullen gaan spelen die het expertise team kan oppakken.

TFEV stemt in met de oprichting van het expertise team veilige digitale overheid, onder voorzitterschap van BZK met deelname van de NCTV, NCSC, AIVD, MIVD, EZK en BZ. Het expertise team zal zich in eerste instantie richten op de Rijksoverheid, specifiek voor de geprioriteerde casussen. Gewenste uitbreiding van expertise teams richting regionale overheden, onderwijs en wetenschap, en zorg worden ook genoemd.

Daarnaast is er schriftelijke input van FIN en NP ontvangen:

- FIN geeft aan dat het van belang is dat het expertiseteam zich juridisch goed laat bijstaan en er rekening moet worden gehouden dat onrechtmatig of gerechtvaardigd genomen besluiten (bijvoorbeeld niet-proportionele uitsluitingen) tot schadeclaims kunnen leiden. Dit soort tegenvallers komen volgens de regels van budgetdiscipline voor rekening van de departementen en zullen specifiek moeten worden ingepast.

- Nationale politie biedt expertise aan om deel te nemen aan het expertise team.

Datum
18 februari 2021

6. Internationaal/Europees

7. Parlementair

8. Rondvraag en sluiting

- AT heeft onderzoek gedaan naar de impact van de sancties van de VS [redacted] op de continuïteit van onze telecomnetwerken. Vooralsnog is er geen impact. AT blijft dit monitoren. 5.1.2i
- [redacted] 5.1.1b
- De [redacted] hebben een PPS-toeslag aanvraag ingediend bij EZK om samen te gaan werken op 6G technologie. Er vindt momenteel nader overleg plaats met [redacted]. 5.1.1c
- [redacted] Dit onderwerp komt terug in de volgende TFEV. OCW vraagt EZK geen besluit te nemen zonder OCW daar in te kennen. Gelet op de stelselverantwoordelijkheid van MOCW voor de universiteiten en gelet op haar verantwoordelijkheid van de kennisveiligheidsdialoog. 5.1.2i
- [redacted] 5.1.1b

Contactpersoon

5.1.2e

Datum

1 april 2021

verslag

TFEV

Omschrijving
Vergaderdatum en -tijd
Aanwezig

TFEV

18 maart 2021, 15:30-17:00 uur

(NCTV), (IenW), (OCW),
(DEF), (NCTV, agendapunt 5),
(AZ), (NCTV, agendapunt 4),
(FIN), (BHOS), (MIVD), (AIVD),
(NCTV), (EZK), (BZ),
(BZK), (NCTV)
NP

5.1.2e

Afwezig

1. Opening en mededelingen

(FIN) en (AIVD) sluiten voor de eerste keer aan bij de TFEV.

5.1.2e

NCTV meldt dat er momenteel verschillende casussen spelen rondom . Verantwoordelijkheid voor deze casussen ligt bij de betreffende departementen maar verzoek is om elkaar via TFEV op de hoogte te houden van ontwikkelingen en risicoanalyses zodat casussen in samenhang worden gezien.

5.1.2i

2. Verslag TFEV 17 februari 2021

AIVD heeft twee opmerkingen bij punt 8. rondvraag ():

5.1.2i

5.1.2i

5.1.1b

3. Beschikkingen

Datum
1 april 2021

a. Uitfaseringstermijn

EZK licht toe dat er is gekeken naar de uitfaseringstermijn van [REDACTED]

[REDACTED]

5.1.1c

BHOS vraagt of [REDACTED] gesproken is over hun inzet in de structurele samenwerking en de implementatie van de aanvullende maatregelen die zij in een eerder stadium hebben voorgesteld.

5.1.2i

AIVD vraagt of er een uiterste datum zit aan het moment waarop de telecomaانبieders uitstel kunnen vragen op de uitfaseringstermijn.

NCTV vraagt hoe we het besluit gaan communiceren [REDACTED].

EZK geeft aan dat er afgelopen tijd is gesproken [REDACTED].

[REDACTED]. Er is echter geen juridische grondslag om dit op te nemen in de beschikking – maar het vertrouwen [REDACTED] is er. Ten aanzien van de opmerking van AIVD geeft EZK aan hier samen met AIVD en NCTV naar te willen kijken. TFEV geeft mandaat aan deze partijen om dit verder uit te werken.

5.1.2i

TFEV stemt in met het vasthouden aan de termijn van zeven jaar.

b. Woordvoeringslijn

[REDACTED]

5.1.2a

EZK geeft aan dat het ook van belang is om voor te bereiden op de situatie waarin de leverancier naar de rechter stapt en om inzage in de beschikking vraagt.

4. Expertiseteam telecom/structurele samenwerking

Toelichting door [REDACTED] aan de hand van de sheets. Hij schetst daarin de werkwijze van het expertiseteam: in het team wordt continu gekeken naar veranderingen in de dreiging en hoe deze onze 'te beschermen belangen' raken

5.1.2e

Datum
1 april 2021

(technische werkgroep). Een veranderde dreiging kan aanleiding zijn om aan de TFEV te adviseren om nieuwe risicoanalyses uit te voeren. De technische werkgroep signaleert de veranderde dreiging, het programmaoverleg adviseert aan de TFEV over het opstarten van nieuwe risicoanalyses.

Bij instemming zal er vervolgens een uitgebreide opdrachtformulering voor de daadwerkelijke risicoanalyses worden opgesteld die weer voor akkoord bij TFEV voorgelegd zal worden. Daarna wordt gestart met de risicoanalyse(s) waarbij op basis van de dreigingen wordt onderzocht of aanvullende beveiligingsmaatregelen ter versterking van de weerbaarheid nodig zijn. We zitten nu in de fase waarin het programmaoverleg een advies heeft voorbereid voor de TFEV over de nieuwe risicoanalyses.

5.1.2e

[Redacted text block]

5.1.1b

Indien TFEV met deze prioritering akkoord gaat zal een uitgebreidere opdrachtformulering opgesteld worden waarin de precieze scope van de risicoanalyse wordt omschreven. Deze uitgebreide opdrachtformulering zal voor akkoord voorgelegd worden aan de TFEV.

[Redacted text block]

5.1.1b

[Redacted text block]

5.1.1b

BHOS vraagt wat de consequenties zijn van deze prioritering: wat onderzoeken we niet? [Redacted text]

5.1.1b

[Redacted text block]

5.1.1b

NCTV geeft aan dat we zijn begonnen onder de noemer '5G' maar dat [Redacted text]

5.1.1b

[Redacted text block] We richten ons op de huidige infrastructuur, dus ook 2, 3 en 4G. In de tijd zullen er steeds meer 5G-componenten worden toegevoegd aan de telecomnetwerken.

TFEV stemt in met het uitwerken van de opdrachtformulering voor [Redacted text]

5.1.1b

[Redacted text block]

5.1.1b + 5.1.2a + 5.1.2i

Datum
1 april 2021

5.

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

6. Toolkit Economische Veiligheid

EZK licht toe dat dit instrument is gemaakt voor EZK medewerkers om hen een handreiking te bieden wanneer zij tegen EV-casuïstiek aanlopen. De toolkit geeft inzicht in het afwegingsproces en de partijen die hierbij betrokken moeten zijn.

Datum
1 april 2021

EZK staat open voor feedback en doet het voorstel om, indien daar behoefte aan is, het product breder te delen met externe partijen. EZK biedt aan om ook on demand workshop te geven over de toolkit.

BHOS geeft aan het document erg nuttig te vinden en voorstander te zijn van het breder delen hiervan. MIVD, NCTV en AIVD spreken ook complimenten uit. NCTV en AIVD zijn graag bereid om mee te denken bij doorontwikkeling van het instrument voor andere departementen en organisaties.

7. Rondvraag

- EZK en BHOS hebben gesproken met [REDACTED] van de NSC.

5.1.2e

- [REDACTED]

5.2.1

Contactpersoon

[Redacted]

5.1.2e

Datum

28 april 2021

verslag

TFEV

Omschrijving
Vergaderdatum en -tijd
Aanwezig

TFEV

22 april 2021, 16:00-18:00 uur

[Redacted] (NCTV), [Redacted] (OCW), [Redacted] (NP),
[Redacted] (DEF), [Redacted] (FIN), [Redacted] (BHOS), [Redacted]
(EZK, agendapunt 3), [Redacted] (AIVD), [Redacted] (NCTV),
[Redacted] (MIVD), [Redacted] (NCTV, agendapunt 3), [Redacted]
(EZK), [Redacted] (BZ), [Redacted] (BZK), [Redacted] (AZ),
[Redacted] (NCTV)

5.1.2e

Afwezig

IenW

1. Opening en mededelingen

NCTV licht toe dat er afgelopen dinsdag overleg is geweest tussen de AIVD, MIVD, EZK, AZ en NCTV n.a.v. het Volkskrant artikel over KPN. Het rapport van Caggemini is met geen van de partijen gedeeld. Er was toentertijd ook nog geen zorgplicht voor de telecomaانبieders waardoor dit zij ook niet verplicht waren dit rapport te delen. Inmiddels is het rapport opgevraagd door Agentschap Telecom.

[Redacted]

5.1.1b

N.a.v. het vragenuurtje heeft StasEZK een vertrouwelijke technische briefing toegezegd; dit zal een combinatie worden van de vier eerdere briefings die al zijn gegeven aan de oude VKC's van EZK en JenV; er wordt nog bezien voor welke commissies de briefing wordt gegeven.

OCW geeft aan dat zij is uitgenodigd door [Redacted] counterpart om door te praten over kennisveiligheid. Ook heeft OCW [Redacted] in [Redacted] gesproken over kennisveiligheid.

5.1.2a

5.1.2e

5.1.2a

[Redacted]

5.1.2i

Datum
28 april 2021

[Redacted text block]

Op korte termijn zal in het kader van de kennisveiligheidsdialogen een tweede ronde langs de universiteiten worden gestart: TU Delft en Wageningen zijn als eerste aan de beurt. NCTV geeft aan dat het kan helpen om de kennisinstellingen onze methodiek toe te lichten (belangen – dreigingen – weerbaarheid).

2. Verslag TFEV 18 maart 2021

Verslag wordt zonder wijzigingen vastgesteld.

3.

a.

5.1.1b + 5.1.2a +
5.1.2i

[Redacted text block]

[Redacted text block]

5.2.1

[Redacted text block]

Datum

[Redacted text]

5.2.1

[Redacted text block]

[Redacted text block]

5.1.1b + 5.1.2a +
5.1.2i

[Redacted text block]

[Redacted text block]

5.2.1

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

5.1.1b + 5.1.2a
+ 5.1.2i

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Datum
28 april 2021

5.1.2i + 5.1.2a +
5.1.1b

b. [Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

4. Expertise team veilige digitale overheid

BZK licht nota toe. Er zijn een aantal casussen voor het expertiseteam (op volgorde van prioritering):

1. herziening Kaspersky;

[Redacted text block]

5.1.2i

Datum
28 april 2021

De laatste casus heeft minder prioriteit omdat het marktaandeel [REDACTED] kleiner is geworden ([REDACTED]).

5.1.2i

EVDO is gestart met de eerste casus; in juni zal een eerste analyse en advies in de TFEV liggen. Met betrekking tot de tweede casus zijn een aantal landen benaderd om hun ideeën en standpunt hierover op te halen.

[REDACTED] vult aan dat er m.b.t. de eerste casus ook een antwoord moet komen op 5.1.2e het heroverwegingsverzoek van Kaspersky. Dit wordt met spoed opgepakt; mogelijk al eerder dan TFEV in juni; in dat geval wordt TFEV schriftelijk geïnformeerd.

Nationale politie biedt expertise aan voor het EVDO.

5. Communicatiestrategie leveranciers bij beschikkingen o.b.v. Besluit veiligheid en integriteit telecomcommunicatie

Nota schetst de verschillende woordvoeringslijnen inzake de beschikkingen. Wanneer de leverancier vraagt om inzage in de beschikking is het voorstel om de beschikking met hen te delen (als belanghebbende) met uitzondering van de bijlage (kritieke onderdelen). TFEV stemt in met gevraagd besluit.

De Tweede Kamer zal ook vertrouwelijk worden geïnformeerd over het uitgaan van de beschikkingen – de telecomaانبieders zullen hierover worden geïnformeerd.

AZ vult aan dat de beschikkingen morgen in de MR liggen (onder kopje RVI conclusies)

6. Rondvraag en sluiting

FIN geeft aan dat deze week de beantwoording van de Kamervragen over Nuctech uit is gegaan. [REDACTED]

5.1.2i

AZ geeft aan dat ACEV van volgende week waarschijnlijk wordt geannuleerd: er zijn geen agendapunten binnengekomen.

Contactpersoon

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

5.1.2e

Datum
7 juni 2021

verslag

TFEV

Omschrijving
Vergaderdatum en -tijd
Aanwezig

TFEV
3 juni 2021, 13:00-14:30 uur
[REDACTED] (NCTV), [REDACTED] (IenW), [REDACTED] (OCW),
[REDACTED] (DEF), [REDACTED] (FIN), [REDACTED] (BHOS), [REDACTED]
(EZK, agendapunt 3), [REDACTED] (AIVD), [REDACTED] (NCTV),
[REDACTED] (MIVD), [REDACTED] (EZK), [REDACTED] (BZK), [REDACTED]
(AZ), [REDACTED] (NCTV)
BZ, NP

5.1.2e

Afwezig

1. Opening en mededelingen

Update expertise team Telecom

NCTV licht toe dat op 17 mei EZK, NCSC en NCTV een overleg hebben gehad met vertegenwoordigers van [REDACTED] over de structurele samenwerking. In dit gesprek werd door de telecomaانبieders kritiek geuit op het afgelopen proces, maar zijn ook vervolgspraken gemaakt.

5.1.2f

[REDACTED]
[REDACTED]

5.1.1c

[REDACTED]
[REDACTED] EZK en
NCTV zullen hierover in overleg gaan met de telco's. Daarnaast wordt ook gekeken op welk moment de telco's kunnen worden meegenomen in de nieuwe dreigingen waar de technische werkgroep mee bezig is.

5.1.2f

[REDACTED]
[REDACTED] De
technische werkgroep is bezig met het in kaart brengen van [REDACTED]

5.2.1

[REDACTED]
[REDACTED] Om dit

5.1.1b

verder uit te werken is ook samenwerking nodig met de telecomaانبieders, dus verdere analyse is deels afhankelijk van de voortgang op de structurele samenwerking. Beide onderwerpen worden meegenomen in de opdrachtformulering die later aan de TFEV zal worden verzonden.

NCTV geeft aan dat het wenselijk is om op korte termijn een briefing over [REDACTED] te geven aan de telecomaانبieders.

5.1.1b

Datum
7 juni 2021

EZK licht toe dat AT nog bezig is met het onderzoek n.a.v. het [REDACTED] rapport. Naar verwachting is dit medio september afgerond.

5.1.1c

5.1.1b

Overig

BHOS koppelt de gesprekken terug die zijn gevoerd met

5.1.2a

OCW licht toe dat er een brief is verstuurd aan de kennisinstellingen die een band hebben met de Confucius instituten waarin hen is geadviseerd om de banden met Confucius te breken.

2. Verslag TFEV 22 april 2021

EZK geeft aan dat zij meer differentiatie willen in de [REDACTED] NCTV geeft aan dat dit wordt meegenomen in de volgende stap van het project.

5.1.1b

[illegible]

5.1.1b + 5.1.2a + 5.1.2i

A horizontal bar chart showing the percentage of respondents who have been vaccinated against COVID-19. The chart is divided into two main sections: 'All respondents' and 'By gender'. The 'All respondents' section shows three bars for age groups: 18-29 (approx. 85%), 30-49 (approx. 80%), and 50+ (approx. 70%). The 'By gender' section shows bars for men and women across the same three age groups. For men, the vaccination rates are approximately 85% (18-29), 80% (30-49), and 70% (50+). For women, the rates are approximately 80% (18-29), 75% (30-49), and 65% (50+).

Category	Age Group	Percentage	
All respondents	18-29	85%	
	30-49	80%	
	50+	70%	
By gender	Men	18-29	85%
	Men	30-49	80%
	Men	50+	70%
	Women	18-29	80%
	Women	30-49	75%
	Women	50+	65%

Response	Percentage
A big problem	85%
A minor problem	15%
Not a problem	0%

[Redacted text block]

Datum
7 juni 2021

5.1.1b + 5.1.2a +
5.1.2i

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Datum
7 juni 2021

[REDACTED]

[REDACTED]

5.1.1b + 5.1.2i +
5.1.2a

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

4. Internationaal/Europees

EZK licht toe dat we vanuit NL actief zijn in de IPCEI semicon en IPCEI cloud. Doel van beide IPCEI's is om meer digitale soevereiniteit te creëren. Binnenkort wordt met [REDACTED] gesproken in het kader van de IPCEI semicon.

5.1.2a

5. Parlementair

Op 18 mei vond de technische briefing telecom voor de VKC EZK en JenV plaats. Er waren vier kamerleden aanwezig (VVD, D66, PvdA, Denk). Briefing is goed verlopen. Binnenkort is er ook een commissiedebat over dit onderwerp.

6. Rondvraag en sluiting

EZK geeft aan dat de ministeriele regeling voor telecom binnenkort wordt genotificeerd bij de Europese Commissie. Dit duurt drie maanden, daarna zal de regeling in werking treden.

Datum
7 juni 2021

[REDACTED]

5.1.2i

[REDACTED]

[REDACTED]

5.1.2f

[REDACTED]

[REDACTED]

Contactpersoon

5.1.2e

Datum

30 september 2021

verslag

TFEV

Omschrijving
Vergaderdatum en -tijd
Vergaderplaats
Aanwezig

TFEV
15 september 2021, 14:00-16:00 uur
AZ
[redacted] (NCTV), [redacted] (NCTV), [redacted]
(OCW), [redacted] (DEF), [redacted] (EZK, agendapunt 4), [redacted]
[redacted] (FIN), [redacted] (BHOS), [redacted] (MIVD), [redacted]
[redacted] (Douane, agendapunt 5), [redacted] (EZK,
agendapunt 3), [redacted] (IenW), [redacted] (EZK),
[redacted] (AZ), [redacted] (NCTV)
AIVD, BZK, Nationale Politie

5.1.2e

Afwezig

1. Opening en mededelingen

Vergadering start met agendapunt 5 (expertiseteam Scan).

2. Expertiseteam Scan

Opdracht oprichting expertiseteam Scan – zie bijlage 4, 4a en 4b.

Douane introduceert de nota en geeft aan dat er twee onderzoeken zijn toegezegd. Eén onderzoek is inmiddels afgerond; [redacted]

5.1.1b

[redacted] Hieruit vloeien veel maatregelen op IT gebied voort.

Het tweede onderzoek focust zich op het onderzoeken van de risico's die kunnen ontstaan door de inkoop en inzet van apparatuur van buitenlandse toeleveranciers [redacted] binnen de scan- en detectieprocessen van de Douane. In de nota is een voorstel opgenomen om dit te onderzoeken: er wordt een expertiseteam opgericht, bestaand uit een technische werkgroep en programma-overleg. Het expertiseteam zal rapporteren aan de TFEV, die dient als stuurgroep.

5.1.2i

NCTV geeft aan dat deze werkwijze model is voor dit type vragen, ook in andere sectoren. Het is van belang om daarbij te opereren volgens de methodiek 'belangen-dreigingen-weerbaarheid'.

Datum
30 september 2021

EZK vraagt [redacted]
[redacted]
[redacted]

5.2.1.

BHOS spreekt steun uit voor de oprichting en doet de suggestie om ook ervaringen van bondgenoten (o.a. [redacted] mee te nemen. Geeft aan het van belang te vinden dat er een landenneutrale aanpak wordt gehanteerd en dat alle belangen worden meegenomen in de afweging.

5.1.2a

[redacted]
[redacted]

5.1.1b

Douane reageert op vraag EZK m.b.t. de communicatie met [redacted] Het eerste onderzoek is gezamenlijk uitgevoerd met de leveranciers – omdat hier expertise van de leverancier/beheerder voor nodig was. [redacted]

5.1.2i

[redacted] Douane geeft aan dat ze het eerste onderzoek waarschijnlijk vertrouwelijk willen melden aan de Kamer en mogelijk nog een achtergrondartikel willen publiceren.

5.1.2i

5.2.1

TFEV stemt in met gevraagde besluiten. Onderwerp zal terugkomen in TFEV bij ontwikkelingen. [redacted]
[redacted]
[redacted]

5.2.1

Schriftelijke input Nationale Politie: de politie is benieuwd naar de uitkomsten van het onderzoek en het onderzoeksplan. Dit mede gelet op mogelijke soortgelijke vragen c.q. risico's die spelen t.a.v. de technologie dat door de politie wordt gebruikt

3. Verslag TFEV 3 juni 2021

Bijlage 1. Verslag TFEV 03062021

Vraag t.a.v. agendapunt 1 in verslag waarin wordt genoemd dat [redacted] Het verslag is aangepast op dit punt en tijdelijk is bijgewerkt (zie bijlage).

5.1.1b

[redacted]
[redacted]

[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]

5.1.1b + 5.1.2i + 5.1.2a

[redacted]
[redacted]

[redacted]
[redacted]

[redacted]

30 september 2021

Device Type	Percentage of Respondents
Smartphone	100%
Tablet	95%
Laptop	90%
Desktop Computer	85%
Smartwatch	80%
Smart TV	75%

EZK introduceert onderwerp. Bespreking vandaag is bedoeld om scherp te komen op de dilemma's te krijgen zodat het gesprek ook op politiek niveau kan worden gevoerd. Er is behoefte aan richtinggevend principes op deze dilemma's.

1. Nationale veiligheid
2. Toegang tot technologie (en grondstoffen);
3. Bedrijfseconomisch belang ;

Dat levert de vraag op hoe wij ons als NL willen opstellen (bewegen tussen en met partners –).

A horizontal bar chart titled 'U.S. should take action to address climate change' showing the percentage of respondents who believe the U.S. should take action to address climate change. The chart is broken down by age group (18-29, 30-49, 50-69, 70+) and gender (Male, Female). The y-axis lists the demographic groups, and the x-axis shows the percentage from 0 to 100. The bars are shaded gray.

Age Group	Gender	Percentage (%)
18-29	Male	95
	Female	92
30-49	Male	88
	Female	95
50-69	Male	92
	Female	98
70+	Male	95
	Female	98

5.2.1

Dilemma 4-5

- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]

5.2.1

Conclusie: EZK en NCTV zullen een concretiseringsslag maken op basis van de discussie. Van belang is dat er een heldere analyse komt (driehoek en de ontwikkelingen geopolitiek economisch en op veiligheid) en dat richtinggevende principes worden opgesteld. Op basis hiervan kan voor een volgende sessie gezocht worden naar breder draagvlak bijvoorbeeld SG niveau. Zo kan worden toegewerkt naar het politieke dek.

Schriftelijke input Nationale Politie: De dilemma's die worden opgesomd in de discussienota zijn essentiële vragen die zich lenen om in een informele setting (haardvuursessie o.i.d.) nader te worden bediscussieerd samen met externe experts (o.g.v. innovatie, geopolitiek e.d.). Vanuit de politie zijn we benieuwd hoe de andere partijen hier tegenaan kijken.

5. Structurele samenwerking Telecom

a. Stand van zaken

EZK licht toe dat er de afgelopen tijd is gewerkt aan het governance model voor de structurele samenwerking telecom en daarover ook overleg is geweest met de telecomaanhouders. Er is in de zomer individueel met hen gesproken en op 7 september collectief. [REDACTED]

5.1.2i

[REDACTED]

b. Kamerbrief n.a.v. Motie van Ginneken (EZK) – zie bijlage 3 en 3a

EZK refereert aan de motie van Ginneken om de termijnen die opgenomen zijn in de beschikkingen aan de telecomaanhouders openbaar te maken. In de Kamerbrief wordt begrip getoond voor deze wens maar wordt de motie ontraden. De argumenten uit de brief zijn als volgt:

1. De informatie is in vertrouwen is gedeeld met de overheid en kan dus niet openbaar worden gemaakt. Daarnaast kan openbaarmaking ook een negatief effect hebben op de structurele samenwerking met de telco's;

Datum
30 september 2021

2. Alleen het openbaarmaken van de termijnen geeft geen antwoord op de vraag van van Ginneken of de netwerken veilig zijn: daarvoor moet meer informatie worden gedeeld die bedrijfsvertrouwelijk en/of gerubriceerd is.
3. De informatie is concurrentiegevoelig.

De Kamer zal een vertrouwelijke briefing worden aangeboden. De Kamerbrief gaat nog officieel de lijn in bij EZK en JenV en zal ook in de MR voorliggen.

TFEV spreekt steun uit voor redeneerlijn in Kamerbrief. Er wordt nog contact opgenomen met AZ voor behandeling in MR.

c. Ministeriele regeling - De-rubricering kritieke gegevens (EZK) – zie bijlage 3b

EZK licht toe dat de ministeriele regeling met daarin aanvullende technische maatregelen om de telecomnetwerken veilig en integer te houden is afgerond. Deze is genotificeerd bij de Europese Commissie en er wordt momenteel gewerkt aan de publicatie in de Staatscourant. Eén van de maatregelen uit de regeling vraagt om het 'cryptografisch beschermen van kritieke gegevens bij transport door technische infrastructuren'. Deze maatregel kan alleen worden uitgevoerd wanneer bekend is wat de kritieke gegevens zijn. Daarom is het voorstel om o.b.v. het precedent van de kritieke onderdelen op soortgelijke wijze de kritieke gegevens te derubriceren.

TFEV stemt in met gevraagd besluit.

6. Expertiseteam Veilige Digitale Overheid (NCTV) – zie bijlage 5

NCTV licht toe dat akkoord wordt gevraagd op de voorgestelde rolverdeling en prioritering binnen de twee sporen die zich buigen over de uitfaseringsmaatregel rondom de antivirussoftware van (onder meer) Kaspersky.

EZK geeft als suggestie mee om een onafhankelijk expert toe te voegen aan de werkgroep.

TFEV leden stemmen in met gevraagd besluit.

7. Non-paper Economische Veiligheid

Economic and Security Interests: Two Sides of the Same Coin
(BZ) – zie bijlage 6

BHOS licht toe dat het paper ter informatie geagendeerd staat. Het paper is een eerste aanzet om met de EU lidstaten discussie te voeren over dit thema in het kader van het strategisch kompas. Er wordt vooral teruggegrepen op de basispositie EV. BHOS benadrukt dat het van belang is dat wat we daar inbrengen in lijn is met wat we hier met elkaar bespreken. Eventuele input op paper kan nog worden meegegeven aan BZ.

MIVD is benieuwd hoe andere landen in de discussie staan, BHOS zal die informatie delen.

Datum
30 september 2021

Schriftelijke input Nationale Politie: De politie omarmt de visie dat economie en veiligheid op EU niveau op een integrale wijze wordt aangevlogen zonder dat het soms twee tegenpolen van elkaar lijken. We zijn benieuwd naar de precieze status van de paper en het vervolgtraject

8. Internationaal/Europees

9. Parlementair

OCW geeft aan dat door JenV (DMB) een Kamerbrief wordt opgesteld over de kennismigrantenregeling. OCW mist urgentie in de brief en vreest dat opvolging aan de zorgen van de Kamer en de dreigingsappreciatie die is opgesteld op dit thema vooruit wordt geschoven.

NCTV geeft aan dat opvolging zeker nodig is en de volgende stap moet en zal worden gezet. NCTV stelt voor om hierover in gesprek te gaan met OCW en DMB.

10. Rondvraag en sluiting

EZK licht toe dat het AT onderzoek n.a.v. het Volkskrant artikel over KPN/Huawei eind september wordt opgeleverd. EZK komt nog op de lijn om de uitkomsten te bespreken en te bespreken hoe de Kamer hierover zal worden geïnformeerd (er wordt gedacht aan een vertrouwelijke briefing en mogelijk een Kamerbrief).

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Contactpersoon

5.1.2e

Datum

17 november 2021

verslag

TFEV

Omschrijving
Vergaderdatum en -tijd
Vergaderplaats
Aanwezig

TFEV
17 november 2021, 16:00-17:30 uur
AZ

(NCTV), (IenW), (BZ),
(OCW), (DEF), (AZ),
(MIVD), (AIVD), (NCTV), (EZK),
(BZK), (NCTV)

5.1.2e

1. Opening en mededelingen

2. Verslag TFEV 15 september 2021

- Gesprek met CEO's telecomaanbieders: AIVD geeft aan dat hierbij de eerder overeengekomen doelstelling niet uit het oog verloren mag worden.
- Volgende TFEV staat de uitwerking van de dilemma's uit de discussienotitie geagendeerd.

3. Expertiseteam Veilige Digitale Overheid

a. Casus 1: Kaspersky

NCTV licht gevraagd besluit toe. In 2019 is het besluit genomen om antivirussoftware van Kaspersky binnen de Rijksoverheid te gaan weren. Begin dit jaar is er een verzoek tot heroverweging binnengekomen. Er is onderzocht of er beheersmaatregelen zijn waarmee de scope van de maatregel kan worden ingeperkt: het weren van de antivirussoftware bij Rijksoverheidnetwerk- en informatiesystemen waar te beschermen nationale veiligheidsbelangen aanwezig zijn i.p.v. het weren bij de gehele Rijksoverheid.

5.1.1b

NCTV heeft een voorkeur voor optie 1. 5.2.1

MIVD heeft een voorkeur voor optie 1. De TBB's zijn dynamisch en daar moet rekening mee worden gehouden.

5.2.1

5.1.1b

Datum
17 november 2021

[redacted] Het is tegenstrijdig om extra beveiligingsmaatregelen te nemen op een beveiligingsmaatregel (antivirussoftware).

AIVD sluit zich hierbij aan. Vanuit nationale veiligheid voorkeur voor optie 1. [redacted]

5.1.1b

EZK geeft aan van nature voorstander te zijn van het meenemen van proportionaliteit en financieel-economische factor maar heeft in dit geval voorkeur voor optie 1.

OCW heeft voorkeur voor optie 1.

DEF heeft voorkeur voor optie 1. [redacted]

5.1.1b

BZK geeft aan dat het probleem groter is dan gedacht. Daarnaast formulering scherp houden: Rijksoverheid, overheid, vitaal. In dit besluit gaat het om Rijksoverheid.

AZ voorkeur voor optie 1.

BZ voorkeur voor optie 1 en vraagt aandacht voor een landenneutrale en merkneutrale aanpak.

IenW voorkeur voor optie 1. Vraagt wat dit betekent voor andere vraagstukken.

Schriftelijke input nationale politie: voorkeur optie 1.

Alle TFEV leden stemmen voor optie 1. Belangrijke aandachtspunten daarnaast zijn dat dit vraagstuk ook relevant is voor de vitale infrastructuur en overheid in brede zin, niet alleen de Rijksoverheid. [redacted]

5.1.1b

NCTV geeft aan dat vanuit de werkgroep een verzoek ligt voor een nieuwe opdracht: [redacted]

5.1.2i

[redacted] TFEV stemt hiermee in.

Brief aan Kaspersky met uitkomst n.a.v. heroverwegingsverzoek zal in eerstvolgende RVI voorliggen.

Datum
17 november 2021

b. Casus 2: Verbreden scope

Bijlage 4. Verbreden Scope EVDO voor [REDACTED]

5.1.1b

TFEV stemt in met gevraagd besluit.

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED] De werkgroep zal met een
prioriteitenlijstje en planning komen, wat voor zal liggen in de TFEV.

5.1.1b

NCTV geeft aan dat rol EU in deze casus ook belangrijk is t.a.v. bepalen van
standaarden en normeringen.

BZ vraagt aandacht voor de landenneutrale en merkneutrale aanpak.

4. Internationaal/Europees

5. Parlementair

3 sets aan Kamervragen gesteld over inzet en gebruik van Chinese drones bij de
Politie en Rijkswaterstaat. Beantwoording gaat binnenkort uit. Er zijn mitigerende
maatregelen getroffen door beide organisaties in deze aanbestedingen. NCTV wil
volgende TFEV stilstaan bij wat we kunnen leren van deze casus. Daarnaast
voorstel om te onderzoeken of er meer ruimte is in de Europese richtlijn inz. de
aanbestedingswet Defensie en Veiligheid. De ADV biedt meer mogelijkheden om
bepaalde leveranciers te weren maar kan op dit moment maar bij een beperkt
aantal aanbestedingen worden toegepast.
Komt in volgende TFEV terug.

6. Rondvraag en sluiting

EZK licht toe dat a.s. vrijdag het AT-onderzoek n.a.v. het Volkskrantartikel over
KPN en Huawei wordt besproken in de CVIN. De Kamer zal hierover worden
geïnformeerd met een korte brief met daarin de belangrijkste bevindingen uit het
AT-rapport.

NCTV vraagt of het AT-rapport invloed heeft op de risicoanalyse die eerder is
uitgevoerd in opdracht van de TFEV. A.s. vrijdag in CVIN graag antwoord vanuit
EZK en de diensten hierop.

[REDACTED]
[REDACTED] In gesprek met de telecomaanbieders zijn inmiddels drie
afspraken gemaakt: (1) start subgroep protocol op informatiedeling (2)
technische werkgroep starten met quantum (3) 2x per jaar een gesprek op
CEO/DG niveau. [REDACTED]

5.2.1

5.1.2i

OCW geeft aan dat in januari het kennisveiligheidsloket zal openen. Hier kunnen
universiteiten terecht met hun vragen. I.v.m. de werkzaamheden van het loket is

Datum

17 november 2021

geld uit de formatie nodig. NCTV geeft aan dat er nog geen doorslaggevende ontwikkelingen zijn in de formatie. Het uitgangspunt blijft het combifiche EV, cybersecurity en vitaal. De diensten hebben dit ook onder de aandacht gebracht tijdens hun gesprek over de WIV. NCTV verwacht mogelijk volgende week een uitnodiging aan de formatietafel, maar heeft nog geen officiële uitnodiging ontvangen. TFEV wordt op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen.

DEF refereert aan de Nederlandse AI-coalitie. Zij hebben momenteel 4 prioritaire gebieden waar 80% van het geld naartoe gaat. Het is onduidelijk of in deze thema's ook generieke veiligheid wordt meegenomen. DEF gaat dit na in gesprek met coalitie.

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Taskforce Economische Veiligheid (TFEV)

Programma Nederland Digitaal
Veilig

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 16950
2500 BZ Den Haag
www.nctv.nl

Contactpersoon

5.1.2e

oplegnota

Heroverweging Kaspersky antivirus

Van

Programma-overleg
Expertiseteam Veilige Digitale
Overheid
Datum/eindparaaf

Datum

10 november 2021

Projectnaam

Expertiseteam Veilige Digitale
Overheid (EVDO)

Ons kenmerk

Bijlage

Advies heroverweging
Kaspersky antivirus

Gevraagde beslissing/doel

Besluitvorming op het heroverwegingsverzoek van Kaspersky van 9 maart 2021.

Samenvatting

In de TFEV van april is besloten tot prioritering van de beoordeling van het heroverwegingsverzoek van Kaspersky, onder coördinatie van de NCTV. In de TFEV van september 2021 is besloten om een integrale herbeoordeling van de maatregel (in plaats van alleen de beoordeling van het verzoek zelf) aan de hand van de C2000-criteria (inclusief een deel van de bredere analyse voor zover het Kaspersky betreft), nu alvast uit te voeren ten behoeve van de beslissing op het verzoek. De uitkomsten van die analyse worden hieronder met u gedeeld en u wordt gevraagd om naar aanleiding daarvan en het advies daarover vanuit het programma-overleg van het EVDO, te besluiten op het heroverwegingsverzoek.

Gevraagd besluit

U wordt gevraagd om te kiezen uit een van de twee onderstaande opties:

- I. De maatregel laten blijven gelden voor de gehele rijksoverheid.
Kaspersky wordt bericht dat de maatregel niet wordt heroverwogen, met dien verstande dat de maatregel niet meer uitfasen betreft, maar inhoudt dat Kaspersky antivirussoftware (AV) buiten gebruik zal blijven binnen de gehele Rijksoverheid.

5.2.1

- II. De maatregel wordt beperkt tot het buiten gebruik laten van Kaspersky AV op Rijksoverheidsnetwerk- en informatiesystemen waarop te beschermen nationale veiligheidsbelangen (TBB-NV's) aanwezig zijn.
Voor netwerk- en informatiesystemen binnen de Rijksoverheid die geen TBB-NV's bevatten, is gebruik van Kaspersky AV voortaan toegestaan, in

hoofdzaak omdat beheersmaatregelen geïmplementeerd kunnen worden die de kans op het tegenhouden van misbruik of tijdige detectie daarvan omhoog brengen tot het niveau 'mogelijk' en daardoor geacht worden de risico's voldoende beheersbaar te laten zijn.

5.2.1

Bij beide opties blijft het advies aan organisaties met vitale diensten en processen en bedrijven die vallen onder de Algemene Beveiligingseisen Defensie Opdrachten (ABDO) ongewijzigd. Gelet op het feit dat dit een advies betreft en geen maatregel, is hiervoor op basis van het rapport van de TW en andere onderliggende stukken, getoetst aan in ieder geval criteria 1, 2 en 3A.

In relatie tot beide opties is advies gevraagd aan

5.1.2i

U wordt tevens gevraagd een besluit te nemen over het volgende vraagstuk.

5.1.1b

U wordt geadviseerd het EVDO hier opdracht toe te geven.

Additionele aanbeveling

Onderhavig vraagstuk en bijbehorend onderzoek hebben naast het bovenstaande tot de volgende dringende aanbeveling van het programma-overleg aan de Taskforce geleid:

5.1.1b

Hierna worden kort de twee opties uit bovenstaande paragraaf 'Gevraagd besluit' nader omschreven en met name het verschil tussen beide. Voor een nadere toelichting op de toepassing van de C2000-criteria in deze casus wordt verwezen naar de eerste twee pagina's van bijgevoegde adviesnota.

Optie I (weren gebruik binnen de RO)

Datum
10 november 2021

Ons kenmerk

Naast de meer algemene conclusies over dreiging en nationale veiligheidsrisico's, zoals vervat in de eerste twee pagina's van de bijlage, is een van de conclusies uit het rapport van de TW is dat [REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

5.1.1b

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

5.1.1b

[REDACTED] Dit alles maakt dat de met het gebruik van Kaspersky AV binnen de Rijksoverheid gepaard gaande nationale veiligheidsrisico's louter afdoende worden ondervangen door het weren van dat gebruik binnen de gehele Rijksoverheid.

Conclusie

Kaspersky wordt bericht dat de maatregel niet wordt heroverwogen en dat Kaspersky antivirussoftware (AV) buiten gebruik zal blijven binnen de gehele Rijksoverheid.

Optie II (weren gebruik beperken tot TBB-NV systemen)

Van netwerk- en informatiesystemen binnen de Rijksoverheid die geen TBB-NV's bevatten kan enerzijds geconstateerd worden dat toegang tot deze systemen geen risico's voor de nationale veiligheid met zich brengt, omdat er volgens de BIO geen TBB-NV's op BBN2 geclassificeerde systemen thuishoren zonder aanvullende, weerbaarheidsverhogende maatregelen. Anderzijds [REDACTED]

5.1.1b

[REDACTED] Het risico dat toegang tot deze systemen met zich meebrengt voor het verkrijgen van toegang tot systemen waarop zich wél TBB-NV's bevinden, kan op andere wijze gemitigeerd worden dan door het weren van Kaspersky AV, namelijk door implementatie van alternatieve beheersmaatregelen.

Hoewel deze beheersmaatregelen een grote impact in de vorm van kosten, gebruikersvriendelijkheid of beperking van functionaliteiten kunnen hebben, kunnen zij de kans op het tegenhouden van (pogingen tot) misbruik of het detecteren daarvan, en daarmee risico's voor de nationale veiligheid, verhogen naar ten minste 'mogelijk'. Bovendien heeft het implementeren van (een deel

Datum
10 november 2021

Ons kenmerk

5.1.1b

van) deze beheersmaatregelen ook een breder weerbaarheidsverhogend effect dan enkel ten aanzien van de aanvalsmethode via Kaspersky AV. Een mogelijk bijkomend risico bij deze optie is dat [REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Conclusie

Er wordt besloten dat het gebruik van Kaspersky AV niet blijft toegestaan op Rijksoverheidsnetwerk- en informatiesystemen waarop TBB-NV's aanwezig zijn. Het gaat dan om systemen die

- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]

5.1.1b

bevatten en verwerken.

Kaspersky wordt bericht dat voor systemen waarbij van het bovenstaande geen sprake is, gebruik van Kaspersky AV is toegestaan.

Per Rijksoverheidsorganisatie of -onderdeel zal, bij het aanbesteden/contracteren voor AV, nagegaan moeten worden of er TBB-NV's op de systemen die het betreft aanwezig zijn. Indien dit niet het geval is, worden voornoemde beheersmaatregelen, die de kans op het tegenhouden van misbruik of tijdige detectie daarvan mogelijk maken, geacht te kunnen zijn of worden geïmplementeerd én de noodzaak tot het weren van Kaspersky AV ten aanzien van die systemen daardoor onvoldoende aanwezig te zijn. Netwerk- en informatiesystemen binnen de Rijksoverheid die wel TBB-NV's bevatten, blijven Kaspersky AV niet gebruiken. Om deze maatregel te implementeren moet voldoende duidelijk en afgebakend in de beslissing op het heroverwegingsverzoek (en de aan de hand daarvan mogelijk nader op te stellen stukken ten behoeve van aanbestedende diensten binnen de rijksoverheid) omschreven zijn welke categorieën van netwerk- en informatiesystemen vanwege het daarop verwerken van TBB-NV's de maatregel betreft.

Directie Analyse en
Strategie

Contactpersoon

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

5.1.2e

Datum

16 december 2021

verslag

TFEV

Vergaderdatum en tijd

16 december 2021, 13:30 uur

Vergaderplaats

AZ

Aanwezig

[Redacted] (NCTV), [Redacted] (OCW), [Redacted] (DEF), [Redacted]
[Redacted] (AZ), [Redacted] (FIN), [Redacted] (MIVD), [Redacted]
(EZK, agendapunt 3 en 4), [Redacted] (AIVD), [Redacted] (NCTV),
[Redacted] (EZK), [Redacted] (BZ), [Redacted] (AZ), [Redacted]
[Redacted] (AIVD, agendapunt 3b), [Redacted] (AIVD,
agendapunt 3b), [Redacted] (NCTV)

5.1.2e

1. Opening en mededelingen

NCTV geeft aan dat er een ernstige kwetsbaarheid is gevonden in de wereldwijd gebruikte software Apache Log4j. Log4j zit als onderdeel verwerkt in verschillende andere softwaresystemen waardoor het lastig is om vast te stellen welke organisaties binnen Rijk en vitaal nog kwetsbaar zijn en wat de potentiële operationele impact is als de kwetsbaarheid zou worden misbruikt. Het NCSC heeft voor deze kwetsbaarheid een HIGH/HIGH beveiligingsadvies uitgebracht: de kans op misbruik op korte termijn en de potentiële schade zijn groot. [Redacted]

[Redacted] maar NCSC acht het zeer waarschijnlijk dat er op korte termijn ransomwareaanvallen zullen plaatsvinden. NCTV roept departementen op om alert te zijn.

5.1.1b

Agendapunt 3a en 3b worden omgedraaid (eerst project I daarna project II).

De mogelijke consequenties van een escalatie in het conflict tussen Oekraïne en Rusland wordt toegevoegd als agendapunt.

2. Verslag TFEV 17 november 2021

Verslag wordt zonder wijzigingen vastgesteld.

3.

[Redacted]
[Redacted]

5.1.1b

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

5.1.1b + 5.1.2i +
5.1.2a

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[REDACTED]

[REDACTED]

4. Richtinggevende principes technologisch leiderschap (EZK)

Voorstel vanuit NCTV om dit stuk ook te agenderen in de Catshuissessie met het nieuwe kabinet. EZK benoemt paradigma shift als specifiek punt om daar te bespreken. Andere punten die verder moeten worden uitgedacht: welke samenwerkingen mogen wel en welke niet, en de link naar TRL-niveaus.

AIVD, MIVD en FIN worden graag betrokken bij verdere uitwerking van het stuk.

Def geeft aan voorstander te zijn voor de generieke benadering maar daarbovenop ook specifieke interventies vanuit NL te willen. [REDACTED]

5.1.1b

Voorstel vanuit BZ om het stuk nogmaals te agenderen in de TFEV voordat het wordt besproken in het Catshuis.

Schriftelijke input Nationale Politie: Suggestie om in de discussie stil te staan bij de maakbaarheid (en hoe we hier als NLD invloed op hebben). Ook de wijze waarop wij als NLD aanhaken op dit thema op EU niveau vergt de nodige nadere uitwerking cq verheldering de komende periode.

Schriftelijke input IenW: Suggestie om de discussie terug te laten komen in een volgende TFEV-vergadering.

5. Formatie en begroting 23-27

NCTV heeft een eerste inventarisatie gemaakt o.b.v. het coalitieakkoord en punten die daarin worden genoemd m.b.t. cybersecurity, economische veiligheid en vitaal. Betreft nadrukkelijk een eerste concept.

TFEV leden geven aan dat er discrepantie zit tussen de tekst in het akkoord en de budgettaire bijlage. Dit geldt o.a. voor EKZ en OCW. Voor NCTV, AIVD en MIVD wordt 300 miljoen extra vermeld op de begroting van JenV in de financiële bijlage. AIVD geeft aan dat het nieuwe kabinet belang van het vergroten van de slagkracht van de diensten benadrukt.

FIN geeft aan dat de bewoording in de tabel politiek is bepaald. Intensiveringsmiddelen staan nu opgenomen als aanvullende post. Op basis van plannen kunnen deze worden vrijgegeven. De budgettaire verwerking vindt plaats bij de voorjaarsnota.

NCTV zal in dienst van de departementen checken bij de formatietafel en FIN hoe de 300 miljoen zich verhoudt tot het ACEV fiche en andere claims en op basis daarvan een eerste opzet voor verdeling maken. TFEV en ACEV worden hierbij betrokken.

6. Conflict Oekraïne en Rusland

NCTV licht toe dat er momenteel een aantal trajecten lopen die ingaan op de mogelijke consequenties van een conflict tussen Oekraïne en Rusland:

1. BZ is bezig in kaart te brengen welke sancties aan de RF opgelegd zouden kunnen worden;
2. EZK i.s.m. NCTV is bezig de kwetsbaarheid voor Russische gassancties in kaart te brengen; en

3. [REDACTED]

5.1.1b

4. [REDACTED]

5.1.1b

A.s. dinsdag zal er ook in de RVI stil worden gestaan bij het onderwerp

[REDACTED] NCTV zoekt samenhang en wil de inspanningen samenbrengen in de TFEV. Volgende TFEV zal hier uitgebreider bij stil worden gestaan.

5.1.1b

TFEV leden stemmen in met het samenbrengen van sporen. De focus zal daarbij liggen op de effecten van de verschillende scenario's op de nationale veiligheid van Nederland en de weerbaarheid en kwetsbaarheden (bijv. implicaties voor vitale infrastructuur zijn interessant).

7. Internationaal/Europees

Geen punten

8. Parlementair

Geen punten

9. Rondvraag en sluiting

EZK licht toe dat er samen met [REDACTED] en andere departementen wordt gewerkt aan een AmvB voor de scope van de Wet Vifo. AmvB zal in februari 2022 in consultatie gaan en wordt periodiek geüpdatet.

5.1.2i

BZ geeft aan dat de Europese Commissie een nieuw wetsvoorstel heeft om het gebruik van economische dwang door derde landen tegen te gaan. Hiervoor wordt een BNC fiche opgesteld, departementen worden hierbij betrokken.

Er is een amendement ingediend om aanvullende middelen vrij te maken om

nader onderzoek te doen naar strategische afhankelijkheid. BZ komt hier later nog op terug.

**Directie Analyse en
Strategie**

Datum
21 december 2021

Directie Analyse en
Strategie

Contactpersoon

5.1.2e

Datum

15 februari 2022

verslag

TFEV

Omschrijving	TFEV
Vergaderdatum en -tijd	10 februari 2022, 09:00-10:30 uur
Aanwezig	____ (NCTV), ____ (FIN), ____ (IenW), ____ (Nationale Politie), ____ (EZK), ____ (DEF), ____ (BHOS), ____ (MIVD), ____ (AIVD), ____ (NCTV), ____ (EZK), ____ (BZK), ____ (NCTV)
Afwezig	AZ, OCW, BZ

5.1.2e

1. Opening en mededelingen

Status TFEV:

- NCTV vraagt in hoeverre er behoefte is om de TFEV te behouden –naast de nieuwe CDINEV. TFEV-leden geven aan dat dit afhangt van de precieze scope van de CDINEV en de tijd en ruimte die daar is om zaken te bespreken. NCTV checkt dit nog bij AZ. Vooralsnog blijft de TFEV bestaan.

Formatie:

- In het Regeerakkoord is 300 miljoen gereserveerd voor AIVD, MIVD en NCTV. Tijdens de bespreking met de nieuwe bewindspersonen bleek dat de formatietafel de 300 miljoen voornamelijk wil inzetten voor investeringen in de diensten. Hierover hebben AIVD, MIVD en NCTV afgelopen weken gesprekken gevoerd en dit heeft ertoe geleid dat 194 miljoen van de 300 miljoen wordt geïnvesteerd in het verhogen van onze (digitale) weerbaarheid en slagkracht t.b.v. economische veiligheid, cybersecurity en vitaal. Dit komt ten goede aan investeringen in de diensten, NCSC en de departementen. Hiervan is 22 miljoen voor Economische Veiligheid, dit betreft 10 miljoen voor de RijksABDO en 12 miljoen voor het beleidsblok EV. Daarnaast ontvangen de diensten nog 51 miljoen t.b.v. de slagkracht op EV en cybersecurity. De precieze verdeling wordt momenteel uitgewerkt en zal terugkomen in een directeurenoverleg, DG-overleg/CDINEV en RDINEV.
- BHOS geeft aan dat zij de verdeling nog willen bespreken. Onder andere de internationale inzet op EV is weggefallen omdat hier geen toezeggingen onder zouden liggen maar dat is niet het geval.
- Politie geeft aan dat zij een budgettaire vertaling missen voor het onderwerp cybercrime. NCTV geeft aan dat dit wordt opgepakt in een ander traject.

Overig:

- AIVD geeft aan dat zij gisteren de campagne zijn gestart 'Check voor je connect'.
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- EZK licht toe dat zij de DG-structuur gaan wijzigen. Er komen in totaal 4 DG's (i.p.v. 2). De portefeuille van huidig DGB&I op cybersecurity en telecom gaat over naar een nieuwe DG.

5.1.2f

5.1.1b

5.1.1b

2. Verslag TFEV 16 december 2021

Verslag wordt zonder wijzigingen vastgesteld

3. Richtinggevende principes technologisch leiderschap

EZK licht de stukken toe. Naar aanleiding van de bespreking in de TFEV in december is afgesproken om e.e.a. verder uit te werken. Dat is gebeurd en heeft geleid tot huidige nota met criteria en handelingsrichtingen voor technologisch leiderschap. Deze kan ook dienen als input voor een Catshuissessie/BWO.

Reactie TFEV-leden:

- Suggestie om de handelingsrichtingen ook mee te nemen in de vervolgarties. Handelingsrichtingen bouwen op elkaar voort.
- [REDACTED]
- T.a.v. de handelingsrichtingen geeft FIN aan dat er bij beleidsontwikkelingen een degelijke beleidsanalyse moet worden uitgevoerd en dat er momenteel geen middelen beschikbaar zijn gesteld voor technologisch leiderschap.
- Suggestie om ook te kijken naar wie de technologie toepast: kunnen wij als NL overheid een lead customer worden hierop?
- Suggestie om niet te veel te blijven onderzoeken/studeren wat mogelijk in de toekomst belangrijk wordt maar bedrijven en start-ups die momenteel goed zijn in bepaalde technologie te gaan stimuleren.
- M.b.t. criterium over leidende positie: er mist nog een risico- en afhankelijkhedenanalyse.
- Vraag: Wat is de verhouding met beleidsstukken (die nog gaan komen) op cyber, digitalisering en EV?
- Ook toegang tot grondstoffen bij uitwerking meenemen.
- Belang om te blijven monitoren/evalueren of ontwikkelingen aanleiding geven tot veranderen van de richtinggevende principes.
- Voorstel om in Catshuis aan de hand van casuïstiek deze nota te bespreken.

5.1.1b + 5.1.2f

Reactie BHOS, EZK, NCTV en afspraken:

- Dit stuk betreft 1/3e van de uitwerking. Er komt ook nog een stuk over toegang tot technologie, inzet op technologische capaciteiten en toegang tot grondstoffen. Dit zal samen worden gebruikt om te komen tot een afwegingskader.
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- Er kan tot volgende week nog input worden aangeleverd bij EZK op het stuk, daarna wordt het afgerond. Stuk blijft wel een dynamisch document.

5.1.1b

4. Aanpak ontwikkelingen Oost-Europa

Dit onderwerp wordt niet meer besproken in TFEV maar in andere gremia (CVIN, RVI).

5.

[REDACTED]

5.1.1b

5.1.2f + 5.1.1b

6. Internationaal/Europees

Geen punten

7. Parlementair

- Op 8 februari is er een artikel verschenen door Follow the Money over het gebruik van Chinese camera's door overheden en politie. Verwachting is dat hier Kamervragen over worden gesteld. In TFEV leeft behoefte om breder kader te schetsen voor dit soort casuïstiek (i.p.v. altijd casusgericht te reageren). Dit komt volgende TFEV terug. Hierin meenemen:
 - o Vormgeving rijksABDO
 - o Inzet van het instrumentarium nationale veiligheidsrisico's bij inkoop en aanbesteding
 - o Risicomanagement processen binnen Rijksoverheid
- EZK licht toe dat er binnenkort een debat staat gepland over de Wet Vifo. Verwachting is dat de discussie vooral zal gaan over de scope.

Contactpersoon

[REDACTED]
[REDACTED]

5.1.2e

Datum

12 mei 2022

Bijlagen

2

verslag

TFEV

Omschrijving	TFEV
Vergaderdatum en -tijd	10 mei 2022, 16:00-17:30 uur
Vergaderplaats	NCTV
Aanwezig	[REDACTED] (NCTV), [REDACTED] (IenW), [REDACTED] (BHOS), [REDACTED] (FIN), [REDACTED] (BZ), [REDACTED] (agendapunt 3), [REDACTED] (DEF), [REDACTED] (agendapunt 5), [REDACTED] [REDACTED] (FIN, Douane, agendapunt 3), [REDACTED] (NCTV), Twiss (AIVD), [REDACTED] (EZK), [REDACTED] (BZK), [REDACTED] (NCTV)
Afwezig	AZ, MIVD, Nationale Politie, OCW

5.1.2e + 5.1.2i

1. Expertiseteam Scan (Douane)

In verband met aanwezigheid van DG Douane en [REDACTED] gestart met dit agendapunt. Douane licht toe dat er twee onderzoeken zijn uitgevoerd naar aanleiding van de berichtgeving rondom de scanapparatuur van de Douane. Eén onderzoek gericht op informatiebeveiliging rond scan en detectie, uitgevoerd door [REDACTED]. Het andere onderzoek is uitgevoerd door [REDACTED] en heeft onderzocht in hoeverre de scan- en detectieapparatuur te beschermen belangen (TBB) - in relatie tot de nationale veiligheid - bevat. [REDACTED] licht de conclusies van dit onderzoek vandaag toe (zie bijlage 1). [REDACTED]

5.1.2i

5.1.2i

5.1.2i
5.1.2i

5.1.1b

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

5.1.2i

5.1.2i

[REDACTED] De bevindingen van [REDACTED] zien enkel op de wijze waarop nu het scanproces is ingericht, mocht daar verandering in komen dan zal opnieuw gekeken moeten worden of de conclusie stand houdt.

Datum
12 mei 2022

EZK vraagt of er op korte termijn ontwikkelingen (kunnen) zijn die aanleiding geven om anders te concluderen. Douane geeft aan dat deze niet worden verwacht op korte termijn [REDACTED].

5.1.2i

NCTV benadrukt het vasthouden aan de methodiek: wanneer de dreiging of techniek veranderd wordt er opnieuw onderzocht of er risico's zijn. Ook van belang dat de kennis en expertise om dit soort analyses te doen binnen de Douane maar ook andere organisaties waar dit soort casuïstiek speelt geborgd wordt (**Actie BZK, Douane, NCTV** – ook gezien in relatie tot de inkoop- en CIO-community en instrumenten die daar al liggen).

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

5.1.1b + 5.2.1

Douane zal Kamer informeren over de uitkomsten van het onderzoek, dit komt weer terug in TFEV, inclusief woordvoeringslijn.

[REDACTED]
[REDACTED]

5.1.2i + 5.1.1b

2. Opening en mededelingen

Expertiseteam Telecom

NCTV licht toe dat er momenteel aan twee sporen wordt gewerkt: één overheidsintern en de tweede in samenspraak met [REDACTED].

5.1.2i

In het eerste spoor wordt de interne structuur uitgewerkt waarbij de overheid zicht houdt op ontwikkelingen en dreigingen in de telecomsector. [REDACTED]

5.1.1b

[REDACTED] Er wordt gewerkt aan een voorstel voor een werkwijze, deze komt in de volgende TFEV terug. Een belangrijke vraag die daarin wordt uitgewerkt is de rol van Agentschap Telecom.

In het tweede spoor wordt toegewerkt naar een protocol waarin de manier waarop zal worden samengewerkt wordt vastgelegd. Hiervoor is een derde partij ingesteld als onafhankelijk procesbegeleider. [REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

5.2.1 + 5.2.1i +
5.1.1b

Technologisch leiderschap

EZK licht toe dat EZK, BZ en NCTV n.a.v. de vorige TFEV een aantal zaken verder uitwerken i.r.t. technologisch leiderschap: (1) Criteria en handelingsopties voor

Datum
12 mei 2022

toegang tot technologieën, (2) Criteria en handelingsopties voor capaciteiten om technologieën zelf te produceren en (3) Verhouding tussen technologisch leiderschap en toegang tot grondstoffen.

5.1.1b

De criteria worden nu getoetst aan de hand van een specifieke technologie [REDACTED]. Punt wordt geagendeerd in volgende TFEV en afgestemd via de IWEV. Na TFEV wordt het onderwerp voor een Catshuissessie geagendeerd. NCTV oppert CDINEV en RDINEV als mogelijke tussenstap.

Inkoop en aanbesteding

BZK licht toe dat het EVDO aan de slag gaat met onderzoek naar camera's bij de Rijksoverheid n.a.v. mediaberichtgeving [REDACTED] komt mogelijk in volgende TFEV terug. Daarnaast stemmen BZK, EZK en NCTV momenteel de opvolging van de motie Rajkowski/van Weerdenburg af. Dit komt terug in volgende TFEV. NCTV vraagt naar de stand van zaken i.r.t. ABRO en wie de trekker is hiervan en in welk gremium dit zal worden geagendeerd. BZK komt hier volgende TFEV op terug en geeft aan dat de laatste vraag ook samenhangt met de eerdere discussie over CDINEV vs. TFEV. NCTV geeft aan dit nog te moeten bespreken met AZ.

5.1.2i

3. Verslag TFEV 4 april 2022

Verslag wordt zonder wijzigingen vastgesteld.

4. Opvolging inventarisatie EV-loket (EZK)

EZK licht toe dat de RVO een inventarisatie heeft uitgevoerd waarin is onderzocht in hoeverre bedrijven behoefte hebben aan een EV-loket. Bedrijven hebben aangegeven deze behoefte te hebben maar het is nog lastig om de precieze scope van het loket af te bakenen en de indeling van de frontoffice en backoffice vorm te geven. Voorstel is dit komende periode verder uit te werken inclusief een financiële paragraaf en dit na de zomer voor te leggen.

FIN kijkt graag mee op de uitwerking van de financiële paragraaf.

BZ benadrukt belang van afbakening en vraagt in hoeverre het loket ook proactief kan bijdragen aan bijv. awareness en het opvragen van informatie.

EZK ziet voorlichting als onderdeel van loket maar interactie met bedrijven kan lopen via andere kanalen, zoals nu bijvoorbeeld wordt gedaan bij de tafels met de topsectoren.

NCTV vraagt aandacht voor de dwarsverbanden met o.a. investeringstoets, kennisveiligheid, NIS & CER. Van belang bij de verdere uitwerking van het loket hier naar te kijken. Vooral naar hoe de backoffices die voor de verschillende loketten nodig zijn zo efficiënt en helder mogelijk kunnen worden georganiseerd. EZK zegt toe dit mee te nemen en NCTV en het NCSC bij de vervolgstappen te betrekken.

Response	Percentage
U.S. should take action: Strongly agree	60%
U.S. should take action: Agree	38%
U.S. should not take action: Disagree	1%
U.S. should not take action: Strongly disagree	1%

A series of 15 horizontal bars of varying lengths, all filled with a dense, noisy pattern, representing redacted information.

Age Group	Should Take Action (%)	Should Not Take Action (%)
18-29	88	12
30-49	85	15
50-69	82	18
70+	78	22

[illegible]

Datum
12 mei 2022

5.1.1b + 5.1.2i +
5.1.2a

6. Internationaal/Europees

Geen punten

7. Parlementair

Geen punten

8. Rondvraag en sluiting

EZK geeft aan dat de Wet Vifo in de Tweede Kamer is behandeld. Hierbij is een amendement ingediend waarin wordt voorgesteld om beheerders van bedrijfscampussen op te nemen binnen de reikwijdte van het wetsvoorstel. EZK komt hierop terug in de Kamerbrief over campussen.

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

5.1.2e

Datum
30 juni 2022

TFEV

Omschrijving	TFEV
Vergaderdatum en -tijd	28 juni 2022, 12:00-13:30 uur
Vergaderplaats	NCTV
Aanwezig	[REDACTED] (NCTV), [REDACTED] (AIVD), [REDACTED] (FIN), [REDACTED] (OCW), [REDACTED] (MIVD), [REDACTED] (DEF), [REDACTED] (BHOS), [REDACTED] (NCTV), [REDACTED] (EZK), [REDACTED] (BZK), [REDACTED] (NCTV)
Afwezig	AZ, IenW, Nationale Politie

5.1.2e

1. Opening en mededelingen

Geen mededelingen

2. Verslag TFEV 10 mei 2022

Verslag wordt zonder wijzigingen vastgesteld.

3. Technologisch leiderschap (EZK)

EZK licht toe dat er begin dit jaar een raamwerk is opgeleverd en in de TFEV van april criteria voor technologisch leiderschap zijn geagendeerd. Op verzoek van de TFEV zijn een aantal aspecten verder uitgewerkt die vandaag voorliggen: (1) criteria voor wanneer we toegang willen hebben tot technologie (2) criteria voor wanneer het nodig is om technologische capaciteiten zelf in huis te hebben en (3) de relatie met toegang tot kritieke grondstoffen. Ook zijn de criteria getoetst op een casus [REDACTED] wat heeft geleid tot een aanscherping van het raamwerk.

5.1.1b

Voorstel is om het raamwerk af te ronden en te laten landen in beleid, o.a. beleid rondom sleuteltechnologieën. Daarnaast zal worden gewerkt aan een voorstel met daarin de benodigde capaciteit- en kennisopbouw over

technologie binnen het Rijk en is het ook de bedoeling om dit raamwerk te gebruiken als basis voor Europese en internationale inzet. Ook zal het raamwerk worden besproken in een Catshuissessie.

TFEV leden spreken veel waardering uit voor de nota.

- DEF geeft aan dat het raamwerk past binnen de inzet in EU en NAVO.
- BHOS geeft aan dat het raamwerk aansluit bij de uitvraag van minister Hoekstra m.b.t. strategische afhankelijkheden.
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- FIN vraagt naar de beschikbare middelen en of er is gekeken naar het Nationaal Groeifonds.
- NCTV benadrukt relevantie van de grondstoffenstrategie, fijn dat deze is meegenomen in het stuk.
- DEF benoemd AI nog als relevant onderwerp in dit kader, met het oog op de inzet van het vorige kabinet in de AI-coalitie en de inzet van [REDACTED] hierop.

5.1.1b

5.1.2a

EZK geeft aan dat de komende tijd de afhankelijkheden verder in kaart worden gebracht. Daarbij is het van belang om ook te kijken wat er op EU-niveau nodig is en al speelt. Ook de grondstoffenstrategie is belangrijk want op dit moment weten we als overheid en het bedrijfsleven daar te weinig van af. Er wordt toegewerkt naar een whole-of-government approach en er moeten keuzes worden gemaakt in de sectoren en technologieën waarin we willen investeren. Nationaal Groeifonds biedt voldoende middelen hiervoor. Dat vergt dan wel de politieke keuze om meer sturend te zijn op (een deel van) de Groeifonds projecten.

5.1.1b

Voor wat betreft Europese inzet zal er worden gewerkt aan een fiche door EZK, BZ en NCTV. NCTV benadrukt belang van timing. Er is binnen nu en komende 6 maanden een window of opportunity om dit thema te agenderen.

EZK en NCTV werken de punten uit m.b.t. capaciteit (ook in hoeverre dit concurreert met andere trajecten) en kennisopbouw.

Schriftelijke reactie Nationale Politie: akkoord met gevraagde besluiten.

Schriftelijke reactie IenW:

- Akkoord met raamwerk, met inachtneming van eventuele opmerkingen van de TFEV-leden.
- Akkoord met de geschetste vervolgstappen.

4. Opvolging conferentie Economische Weerbaarheid Tokyo (BHOS)

5.1.2a

Datum 30 juni 2022 5.1.2a +
5.1.1b

5.1.1b + 5.1.2i

5.1.1b + 5.1.2a

5. Opvolging motie Rajkowski-van Weerdenburg (BZK)

BZK licht de motie toe (te onderzoeken hoe apparatuur en programmatuur van organisaties uit landen met een tegen Nederland gerichte offensieve cyberagenda geweerd kunnen worden uit aanbestedingen van de Rijksoverheid en een scan uit te voeren op de aanwezigheid van apparatuur of programmatuur van organisaties uit landen met een tegen Nederland gerichte offensieve cyberagenda in de vitale infrastructuur) en verwijst ook naar de vragen die zijn gesteld over de Hikvision camera's.

5.1.2i + 5.2.1

5.1.1b

Schriftelijke reactie IenW:

- Reactie IenW is dat IenW bereid is te participeren in dit onderzoek, indien echt helder wordt gemaakt welke apparatuur/programmatuur onderwerp van analyse is.

5.2.1

(Motie van Nispen: Overwegende dat de politie gebruikmaakt van apparatuur uit landen als China en Israël, zoals af luisterapparatuur, drones en ANPR-camera's, en dat onder andere de AIVD waarschuwt voor ongewenste inmenging en spionage vanuit deze landen... Verzoekt de regering bij aanbestedingen voor dergelijke apparatuur aan veiligheidsvereisten een zwaarder belang toe te kennen en te streven naar apparatuur uit Nederland of op z'n minst uit landen binnen de EU).

6. Kader nationale veiligheid inkoop en gebruik producten en diensten (NCTV)

NCTV licht toe dat de nota is geagendeerd naar aanleiding van de discussie in vorige TFEV m.b.t. het agendapunt van de Douane. Vraag is om dit thema ook te agenderen bij de inkooporganisaties en anderen die hiermee te maken hebben.

De nota schetst huidige inzet om risico's voor de nationale veiligheid bij inkoop en gebruik van producten en diensten te identificeren en beheersen. Er wordt o.a. gesproken met de Europese Commissie over de Aanbestedingsrichtlijn en hoe nationale veiligheid hier beter in kan worden geborgd. EZK en de NCTV doen hier verder onderzoek naar.

EZK geeft aan het idee te hebben dat er weinig bewustzijn is bij organisaties over het handelingsperspectief. Suggestie om hier op in te zetten, bijv. via Pianoo. OCW geeft aan dat het van belang is dat dit thema ook goed onder de aandacht wordt gebracht bij de kennisinstellingen.

NCTV concludeert dat NCTV samen met BZK actie oppakt om te bezien hoe dit thema en het handelingsperspectief bij de juiste doelgroepen landt.

Schriftelijke reactie IenW:

- *Van groot belang is het om bij de verschillende organisaties van de Rijksoverheid, maar ook andere overheden en private organisaties, bekendheid te genereren van deze kaders en instrumentarium.*
- **Verzoek aan de NCTV** is dan ook om na te gaan hoe deze kaders en instrumentarium nog toegankelijker voor de doelgroep van beleid gemaakt kunnen worden, waardoor ook ministeries intern hier hun voordeel mee kunnen doen.

Schriftelijke reactie Nationale Politie:

- *Vanuit de politie bieden wij onze kennis, ontwikkelingen, ervaring en denkkraft graag aan om bij te dragen aan de voorliggende vraagstukken. Indien relevant geldt vanuit politie zijde ook het aanbod om deel te nemen in de expertiseteams voor zover dat nog niet het geval is.*

- *Onlangs is een onderzoek van de Universiteit van Utrecht gepubliceerd, waartoe de politie opdracht heeft gegeven. Het betreft een onderzoek naar de toepasbaarheid van ADV. Het rapport is ter illustratie in de bijlage bijgevoegd.*
- *Graag zien wij dat de politie binnen de scope van de ABRO wordt geplaatst. Daarnaast is het van belang dat de aanbestedende diensten worden ondersteund bij het toepassen van de ABRO en dat toezicht centraal wordt gecoördineerd (door bijv. de NCTV).*
- *Tenslotte is het ons inziens wenselijk om een overkoepelend factsheet te ontwikkelen (en onderhouden door bijv BZK/EZK) t.b.v. eenduidigheid in de beantwoordingslijn aangaande veiligheidsrisico's i.r.t. producten. Dit aangezien de beantwoordingslijnen van de verschillende departementen het afgelopen jaar veelal gelijk is geweest.*

7. Internationaal/Europees

Geen punten

8. Parlementair

- BZK: A.s. donderdag hoofdlijnen debat digitalisering.
- NCTV: Wordt gewerkt aan een nieuwe Kamerbrief Tegengaan Statelijke Dreigingen. Komt terug in TFEV in september. Departementen worden betrokken voor input.
- OCW: Debat kennisveiligheid voorspoedig verlopen. Er is een externe audit toegezegd.
- BZK: Werkagenda hoofdlijnenbrief gaat niet voor de zomer naar de Kamer. BZK betreft de relevante departementen.
- BZK: Cloudbrief hopelijk nog voor het reces uit, via SGO.
- DEF: Brief inz. Motie over Noorzeekabels kan bijna worden ondertekend, als voorstellen tot wijziging aanvaardbaar zijn voor de mede ondertekenaars.

9. Rondvraag en sluiting

- [REDACTED]
- NCTV verwijst naar de CDINEV waarin is gesproken over de verschillende loketten die momenteel bestaan of in ontwikkeling zijn en hoe deze zich tot elkaar verhouden. Van belang om de back-office goed te organiseren. NCTV doet hiervoor een onderzoeksvoorstel richting betrokken departementen.

5.1.1b